

Lovec

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

XLIX. LETNIK ŠT. 8 NOVEMBER - LISTOPAD 1966

*V megli
na brakado*

Foto
V. Dvoršek

Osnutek pravil področne lovske zveze

Izvršni odbor Lovske zveze Slovenije je za 29. september 1966 sklical razširjeno sejo, na katero so bili povabljeni tudi predstavniki vseh področnih lovskih zvez.

Na dnevnem redu je bila razprava o načelih združevanja lovskih družin v lovske zveze (Zveze lovskih družin) in o konkretnem osnutku pravil zveze, ki ga je pripravila posebna komisija (Sok, Grosman, Šolar), katero je po naročilu upravnega odbora imenoval izvršni odbor. Razen članov izvršnega in nadzornega odbora LZS so sestanku prisostvovali za: LZ Celje Jože Kuntarič, LZ Gorica Karel Jurečič in Edvard Rehar, LZ Kočevje Jože Kalan, LZ Gorenjske Rajko Marenčič, LZ Krško Oton Mikolič, LZ Ljubljana Ivče Majcen, LZ Maribor Ivo Skerlovnik, LZ Novo mesto Franjo Bulc, LS Notranjske Jože Kristen, LZ Pomurje Jože Zelko, LZ Ptuj Janko Vogrinec in LZ Trbovlje Stane Dolanc.

Sestanek, ki ga je vodil podpredsednik LZS Tine Remškar, je dosegel svoj namen. Pripomogel je k razjasnitvi načelnih vprašanj, ki naj bi bistveno vplivala na nadaljnje združevanje družin v lovske zveze ter le teh v Lovsko zvezo Slovenije. V sami razpravi o osnutku je bilo sprejetih več spreminjevalnih predlogov z naročilom, naj jih omenjena komisija upošteva pri končni redakciji osnutka. Jedro razprave je bilo o organih lovske zveze ter o pogojih izstopa lovske družine iz članstva lovske zveze. Pravila, ki so objavljena v nadaljevanju, so torej na eni strani rezultat dela omenjene komisije oziroma sprejetih tez na 8. seji upravnega odbora LZS, na drugi strani pa pripomb in predlogov tega sestanka. Prisotni so soglasno ugotovili, da je v osnutku zagotovljena samoupravnost lovskih družin.

Ob koncu tega konstruktivnega posvetovanja je bil sprejet sklep, da naj bi bilo podobno posvetovanje o tekoči problematiki v lovstvu čez približno mesec dni.

PRAVILA PODROČNE LOVSKE ZVEZE

I.

Splošne določbe

1. člen

Lovska zveza , v nadaljnjem besedilu Zveza, je združenje sledečih lovskih družin: , ki so se skladno z določbo čl. 19. TZ o društvih združile zaradi uresničevanja skupnih ciljev.

Zveza je pravna oseba in zanjo smiselno veljajo predpisi zakona o društvih.

2. člen

Delovno območje Zveze je ves teren, na katerem so lovišča, ki z njimi gospodarijo združene lovske družine.

Sedež Zveze je v

3. člen

Zveza ima svojo štampljko, ki je okrogla, premera 30 mm. V sredini ima glavo gamsa, okrog pa napis: »Lovska zveza«

II.

Namen in naloge Zveze

4. člen

Namen Zveze je, da v svojem delovnem območju pospešuje lovstvo, skrbi za izobraževanje lovcev, včlanjenih v združenih lovskih družinah ter razvija dejavnosti, ki so v neposredni zvezi z lovstvom: npr. lovsko kinologijo, lovsko strelstvo ipd.

5. člen

Da bi Zveza dosegla svoj namen, so združene lovske družine dogovorno prenesle na Zvezo nekatere svoje naloge: zlasti da:

1. zastopa splošne interese lovstva na svojem delovnem območju, ter sodeluje z občinskimi skupščinami po splošnih in načelnih vprašanjih,

2. sodeluje z lovskimi organizacijami v Jugoslaviji ter sosednjimi lovskimi organizacijami v inozemstvu,

3. izdela orientacijsko lovskogospodarski načrt svojega delovnega območja, nudi strokovno pomoč pri izdelavi lovsko-gospodarskih načrtov lovskih družin in pri sklenitvi pogodb o gospodarjenju z občinsko skupščino,

4. skrbi za lovskostrokovno izobraževanje in lovsko kulturo, pripravi pravilnik o lovskih izpitih, imenuje izpitno komisijo in izvaja lovske izpite,

5. sklepa pogodbe o poslovno tehničnem sodelovanju z drugimi lovskimi organizacijami ter kmetijskimi in gozdarskimi organizacijami v imenu in po pooblastilu včlanjenih lovskih družin,

6. pospešuje lovski turizem in v tej zvezi opravlja posle, ki jih združene lovske družine posebej naroče,

7. vrši še druge naloge, ki jih določi najvišji organ Zveze.

6. člen

Združene lovske družine obdrže svojo samostojnost in smejo iz Zveze izstopiti po sklepu občnega zbora lovske družine.

Članstvo v Zvezi preneha ob koncu tekočega lovskega leta.

III.

Organi Zveze

7. člen

Organi Zveze so:

- a) občni zbor,
- b) upravni odbor,
- c) izvršni odbor,
- d) nadzorni odbor.

8. člen

Občni zbor je najvišji organ Zveze. Sestavljajo ga izvoljeni predstavniki, ki jih izvoli vsaka lovska družina posebej. Vsaka lovska družina izvoli po dva delegata ne glede na število članov. Pri odločanju ima vsaka lovska družina po en glas. Mandatna doba delegatov je eno leto.

Varianta:

Občni zbor sestavljajo predstavniki, ki jih izvoli vsaka lovska družina posebej. Družine do 25 članov izvolijo po dva delegata, za vsakih nadaljnjih začetih 25 pa še po enega delegata. Delegati odločajo z večino glasov.

9. člen

Občni zbor je vsako leto. Skliče ga upravni odbor. Občni zbor razpravlja in odloča o vseh zadevah, ki so jih lovske družine prenesle na Zvezo. Izredni občni zbor skliče izvršni odbor na zahtevo tretjine včlanjenih lovskih družin. Na občni zbor spada zlasti:

- a) poročilo upravnega odbora Zveze o delu v pretekli poslovni dobi in poročilo nadzornega odbora,
 - b) potrditev letnega obračuna za preteklo leto in sklepanje o razrešnici drugim organom Zveze,
 - c) volitve upravnega in nadzornega odbora ter delegatov za občni zbor Lovske zveze Slovenije,
 - č) sprejem delovnega načrta in proračuna za bodočo poslovno dobo,
 - d) sprejem in sprememba pravil,
 - e) sklepanje o samostojnih predlogih,
 - f) določitev prispevkov združenih lovskih družin v proračun Zveze,
 - g) sklepanje o članstvu Zveze v Lovski zvezi Slovenije,
 - h) sprejem pravilnikov in drugih splošnih aktov.
- Občni zbor razpravlja tudi o drugih zadevah, ki jih da na dnevni red katera koli včlanjena lovska družina. Zbor je sklepčen, če je zastopana večina lov-

Pomenek

Foto P. Adamič

skih družin — članic in večina izvoljenih delegatov. Zapisnik občnega zbora je treba dostaviti vsem združenim lovskim družinam in organom za lovstvo pristojnih občin.

Sklepi občnega zbora so obvezni za vse lovske družine, članice Zveze.

10. člen

Občni zbor izvoli iz svoje srede do članski upravni odbor Zveze, le-ta pa na svoji prvi seji predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika. Občni zbor izvoli tudi 3—5 članski nadzorni odbor Zveze.

Upravni odbor izvoli na svoji prvi seji tudi do članski izvršni odbor Zveze. Predsednik, tajnik in blagajnik Zveze so člani izvršnega odbora. Predsednik upravnega oz. izvršnega odbora je obenem predsednik Zveze.

Izvršni odbor izvršuje sklepe občnega zbora oz. upravnega odbora, pripravlja proračun Zveze in

dnevne rede oz. gradivo za seje upravnega odbora, vodi finančno poslovanje ter opravlja tekoče zadeve.

Upravni odbor upravlja tudi premoženje Zveze. Predsednik upravnega odbora zastopa Zvezo in zanj podpisuje skupaj s tajnikom. V finančnih zadevah pa podpisujeta za Zvezo predsednik in blagajnik.

11. člen

Upravni in izvršni odbor se sestajata po potrebi. Upravni odbor se mora sestati najmanj dvakrat letno.

Seje izvršnega in upravnega odbora sklicuje in vodi predsednik, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik. Izvršni odbor je za svoje delo odgovoren upravnemu odboru, le-ta pa občnemu zboru.

Posamezni člani upravnega ali izvršnega odbora lahko opravljajo posamezne dolžnosti samo, če so zanje pooblaščen, ali zadolženi s sklepom, ki ga je sprejel upravni odbor oz. izvršni odbor na svoji seji. Upravni ali izvršni odbor lahko iz svoje pristojnosti prepustita izvedbo posameznih nalog posameznim komisijam.

12. člen

Nadzorni odbor ima 3—5 članov. Člani nadzornega odbora izvolijo izmed sebe predsednika, ki sklicuje in vodi seje.

Nadzorni odbor spremlja vse delo Zveze in nadzoruje izpolnjevanje načrtov in sklepov občnega zbora. Njegova dolžnost je, da najmanj dvakrat na leto pregleda gospodarsko in finančno poslovanje Zveze. Nadzorni odbor ima pravico zahtevati sklicanje seje upravnega odbora, če ugotovi nepravilnosti pri delu; če predsednik upravnega odbora seje ne skliče vsaj v 15 dneh, sme sejo sklicati predsednik nadzornega odbora.

13. člen

Delo Zveze je javno. Zavoljo tega mora upravni odbor o občnem zboru obvestiti včlanjene lovske družine, pomembnejše sklepe pa objaviti v glasilu Lovec.

Zveza se sme dogovorno z drugimi zvezami združiti v Lovsko zvezo Slovenije.

IV.

Sredstva

14. člen

Sredstva Zveze so:

1. prispevki včlanjenih lovskih družin,
2. članarina,
3. dotacije,
4. drugi razni dohodki.

15. člen

Za sredstva Zveze je treba šteti tudi dohodke od raznih prireditev in zabav, dohodke od lovskega turizma in dohodke od drugih uslug.

16. člen

Lovske družine prispevajo k stroškom Zveze sorazmerne deleže. Višino deleža določi občni zbor.

17. člen

Zveza se sme po predhodnem sklepu občnega zbora ali upravnega odbora pri občinski skupščini potegovati za dodelitev lovišča v gospodarjenje, če je lovišče brez upravičenega gospodarja.

Dohodki iz lovišča predstavljajo dohodke Zveze.

18. člen

Zveza vodi evidenco o sredstvih, ločeno po njihovem izvoru (čl. 5/IV TZ o društvih). Zveza lahko osnuje razne sklade.

Proračunsko leto traja od 1. aprila do 31. marca.

V.

Prenehanje Zveze

19. člen

Zveza preneha:

1. če občni zbor sklene razpustitev,
2. če se število včlanjenih lovskih družin skrči na tretjino ustanovnih članov.

Čisto premoženje Zveze, ki je prenehala delovati, sorazmerno preide na včlanjene družine. Ključ za delitev skupne imovine je višina rednih prispevkov, ki so jih plačale včlanjene družine zadnje leto pred prenehanjem poslovanja Zveze.

VI.

Končne določbe

20. člen

Za izvrševanje strokovnih in administrativnih nalog ima lahko Zveza redne ali honorarne uslužbenke. Interrupcijsko poslovanje Zveze se lahko ureja s pravilnikom, ki ga potrdi občni zbor.

21. člen

Ta pravila stopijo v veljavo, ko jih sprejme občni zbor Lovske zveze...

Foto P. Adamič

(Iz Uradnega lista SRS, št. 29, od 15. IX. 1966)

Na podlagi drugega odstavka 4. člena zakona o lovstvu (Uradni list SRS, št. 22-122/66) izdaja republiški sekretar za gospodarstvo

ODREDBO

o varstvu koristnih ptic in koristnih sesalcev

1

Prepovedano je loviti in uničevati koristne ptice in koristne sesalce, uničevati ali razdirati njihova gnezda oziroma legla in pobirati jajca koristnih ptic.

2

Koristne ptice, za katere velja prepoved iz 1. točke te odredbe, so vse ptice, razen tistih, ki se štejejo za divjad (2. člen zakona o lovstvu) in razen domačega vrabca (*Passer domesticus*) poljskega vrabca (*Passer montanus*), velikega srakoperja (*Lanius excubitor*), šoje (*Garrulus glandarius*), srake (*Pica pica*), sive vrane (*Corvus cornix*), poljske vrane (*Corvus frugilegus*) in krekovta ali lešnikarja (*Nucifraga caryocatactes*).

Koristni sesalci, za katere velja prepoved iz 1. točke te odredbe, so jež (*Erinaceus* sp.), krt (*Talpa* sp.), rovkva (*Siricidae* sp.) in netopir (*Chiroptera* sp.).

3

Kdor lovi ali uničuje koristne ptice in koristne sesalce iz 2. točke te odredbe, se kaznuje po določbi 7. točke 17. člena zakona o prekrških zoper javni red in mir (Uradni list LRS, št. 38-194/59).

4

Ta odredba začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

Št. 323/A-012/66

Ljubljana, dne 3. septembra 1966.

Republiški sekretar za gospodarstvo:
Svetko Kobal l. r.

Na podlagi tretjega odstavka 3. člena zakona o lovstvu (Uradni list SRS, št. 22-122/66) izdaja republiški sekretar za gospodarstvo

ODREDBO

o območju v SR Sloveniji, na katerem je medved zaščiten

1

V SR Sloveniji je medved zaščiten na območju, ki ga obkrožajo: na jugu meja med SR Hrvatsko in SR Slovenijo od vasi Dol ob reki Kolpi do vstopa ceste Reka—Ilirska Bistrica na območje SR Slovenije; od tu ta cesta prek Ilirske Bistrice do Pivke; od tu železniška proga do Borovnice; od tu cesta do vasi Podpeč, Tomišelj, Iška vas, Ig, Pijava gorica, Raščica, Ponikve, Videm, Zdenska vas in vas Krka; od tu reka Krka do vasi Žužemberk; od tu cesta do vasi Dobrnič, cesta do vasi Rdeči kal, Mirna peč in cesta do Novega mesta; od tu železniška proga do Semiča, cesta do krajev Kot, Črnomelj, Kanižarica, Tanča gora in Stari trg ob Kolpi ter cesta do meje s SR Hrvatsko ob reki Kolpi pri vasi Dol.

2

Ta odredba začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

Št. 328/A-011/66

Ljubljana, dne 3. septembra 1966.

Republiški sekretar za gospodarstvo:
Svetko Kobal l. r.

Povračilo škode, povzročene od divjadi, in odgovornost za škodo, prizadejano divjadi

Dr. Emil Čeferin

Obstoječi predpisi urejajo odgovornost za škodo, ki jo naredi divjad, in odgovornost za škodo na divjadi.

Povračilo škode, ki jo naredi divjad, ureja temeljni zakon o lovstvu (Uradni list SFRJ, št. 16/65), delno pa dopolnjuje določila temeljnega zakona republiški zakon o lovstvu (Uradni list SRS, št. 22/66).

Temeljni zakon določa, v katerih primerih se škoda povrne, kdo je odgovoren za povzročeno škodo in postopek za uveljavljanje odškodnine. Gre za škodo, ki jo povzroče zaščitena divjad in določene vrste nezaščitene divjadi.

Katera divjad je zaščitena, določa 3. člen republiškega zakona, ki loči med divjadjo, ki je zaščitena le določen čas v letu, tj. med lovopustom. Povrne pa se tudi škoda, ki jo naredijo določene vrste nezaščitene divjadi.

Med to divjad šteje republiški zakon divje prašiče in medvede izven zaščitene območja. Medved je namreč po republiškem zakonu zaščitena le na območju, ki ga določi republiški sekretar za gospodarstvo. Na tem območju ga je dovoljeno loviti od 1. 10. do 30. 4., izven tega območja pa medved sploh ni zaščitena.

Po obeh zakonih se torej ne povrne škoda, ki jo naredi divjad na splošno, temveč le škoda, ki jo povzroči zaščitena divjad, bodisi divjad, zaščitena vse leto ali le med lovopustom, in pa škoda, ki jo naredijo divji prašiči in medvedi izven zaščitene območja. Glede povračila škode, ki jo naredijo druge vrste divjadi, veljajo pravila državlanskega prava.

Temeljni zakon določa, da se škoda povrne le, če je oškodovanec ukrenil vse, kar je bil po zakonu glede na vrsto divjadi in druge okoliščine dolžan ukreniti, da bi bil škodo preprečil. Republiški zakon dopolnjuje to določbo tako, da nastopi odgovornost za škodo le, če je lastnik oziroma uporabnik zemljišča (na katerem je škoda nastala) poskrbel za zavarovanje pred škodo od divjadi na način, ki je splošno vpeljan oziroma krajevnim razmeram primeren.

Prevzeta je določba 44. člena republiškega zakona o lovu iz l. 1954 (Uradni list LRS, št. 26/54 in Uradni list SRS 11/65). Težko je namreč bolj konkretno opredeliti način potrebnega zavarovanja glede na pestrost pokrajine in zelo različne možnosti zavarovanja kultur. V pristojnosti organa, ki bo odločal o odškodnini, je, da glede

na konkretne okoliščine in možnosti presodi, če je organizacija, ki gospodari z zemljiščem oziroma lastnik zemljišča ukrenil vse potrebno, da bi se škoda preprečila.

Navedeni organ pa bo moral tudi presojati, če je organizacija, ki gospodari z loviščem, ukrenila kar bi morala, da se škoda od divjadi prepreči. Temeljni zakon namreč določa, da mora organizacija, ki gospodari z loviščem, gospodariti po lovskogospodarskem načrtu. Ta načrt, ki ga potrjuje praviloma občina, pa mora biti usklajen z osnovnim načrtom za izkoriščanje kmetijskega zemljišča in z gozdnogospodarskim načrtom. Kmetijstva in gozdarstva morajo biti usklajene z interesi lovstva in obratno.

Po izrečni določbi temeljnega zakona je tudi organizacija, ki gospodari z loviščem, dolžna preprečevati škodo, ki jo divjad lahko napravi premoženju ali ljudem na zemljišču, na katerem je lovišče, in na okoliških zemljiščih. V ta namen bo pač morala glede na okoliščine poskrbeti za znižanje števila divjadi, za zadostno hrano v lovišču, za postavitev čuvaja idr. Upoštevati moramo tudi, da se lahko s pogodbo med organizacijo, ki je prevzela lovišče v gospodarjenje, in občino, ki je lovišče izročila, določijo tudi kaki posebni pogoji zavarovanja in odškodninskih odgovornosti.

Na podlagi vseh navedenih okoliščin bo odločil pristojni organ, če obstoji odgovornost za škodo ali ne.

Temeljni zakon navaja za preprečevanje odškodninskih sporov, ko določa, da se obe strani lahko sporazumeta o povračilih škode, ki bo povzročena ali je že nastala, s tem, da pristaneta na pavšalno odškodnino, da zavarujeta zemljišče, kulture in drugo pri zavarovalnici ipd.

Za škodo od divjadi odgovarja predvsem organizacija, ki gospodari z loviščem, na katerem ta divjad stalno živi. Po temeljnem zakonu pa se šteje, da divjad stalno živi v lovišču, v katerem je bila škoda prizadejana, če se ne dokaže nasprotno.

Tisti, komur je bila škoda prizadejana, bo uveljavljal torej svoj odškodninski zahtevek proti organizaciji, ki gospodari z loviščem, ta pa se bo lahko oprostila odgovornosti, če bo dokazala, da je škodo naredila divjad, ki ne živi stalno v njenem lovišču.

Nosilec odškodninske odgovornosti pa je lahko tudi državni organ.

Temeljni zakon namreč določa, da mora povrniti škodo, ki jo naredi divjad, za katero je predpisana trajna aličasna lovna prepoved lova, državni organ, ki je odredil prepoved.

Pojem prepovedi v zakonu ni opredeljen. Temeljni zakon določa v 13. členu le-to, da se za varstvo zaščitene divjadi določa lovopust terčasna ali trajna prepoved lova.

Republiški zakon določa, da so nekatere vrste divjadi zaščitene vse leto, določena divjad pa le

Foto J. Ivanjšič

v določeni dobi, pa tudi, da organizacija, ki gospodari z loviščem, lahko sama podaljša lovopust. Poleg tega pa zakon določa, da lahko občina, pa tudi republiški sekretar za gospodarstvo v primerih, navedenih v zakonu, prepove lov posameznih vrst divjadi.

Prepoved lova je torej posebna kategorija omejitve lova, ko državni organ izjemoma poseže v režim, določen z zakonom. Zaradi tega državni organ tudi odgovarja za posledice svoje prepovedi, dane praviloma s splošnim aktom, in mora povrniti škodo, ki jo naredi divjad, za katero je bila odrejena prepoved.

Zakon določa končno, da je odgovorna organizacija, ki gospodari z loviščem, tudi za škodo, ki jo pri lovu na divjad povzroče lovci in njihovi pomagači. Organizacija, ki je škodo plačala, ima pravico do regresa od povzročiteljev.

Temeljni zakon ureja tudi postopek pri uveljavljanju odškodnine.

Odškodninske spore rešuje, bodisi za lovstvo pristojni občinski upravni organ ali pristojno sodišče.

Upravni organ rešuje spore, če znaša odškodnina do 25 000 S-din, sodišče pa odškodnino nad tem zneskom. Za postopek občinskega organa veljajo seveda določbe zakona o splošnem upravnem postopku, za postopek pred gospodarskim sodiščem ali sodiščem splošne pristojnosti pa določbe zakona o pravnem postopku.

Važna je še določba temeljnega zakona, po kateri je treba vložiti odškodninski zahtevek oziroma odškodninsko tožbo v 15 dneh od dneva, ko je oškodovanec zvedel za škodo, najpozneje pa v dveh mesecih od dneva, ko je škoda nastala. Postopek je tako pred upravnim organom kot pred sodiščem hiter.

Drugo vprašanje, ki ga urejajo predpisi o lovstvu, je odgovornost za škodo, prizadejano divjadi.

Po temeljnem zakonu o lovstvu odgovarjajo občani in pravne osebe za škodo, ki jo prizadenejo divjadi z brezpravnim lovom ali na kak drug protizakonit način.

Primere brezpravnega lova in povzročanja škode divjadi na protizakonit način navajata temeljni in republiški zakon o lovstvu, na nek način pa

tudi 16. člen zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Uradni list SRS, št. 36/65). Po obeh zakonih o lovstvu se v lovopustu in v času prepovedi lova divjad ne sme loviti niti preganjati ali vznemirjati, razen v primerih, ko temeljni ali republiški zakon to drugače določa. Tako lahko po republiškem zakonu občinska skupščina ali občinski organ, ki ga skupščina pooblasti, dovoli za svoje območje, republiški sekretar za gospodarstvo pa za širše območje, lov vse leto zaščitene divjadi ali lov med lovopustom, če je to potrebno zaradi zatiranja nalezljivih bolezni, preprečitve degeneracije divjadi, za preprečitev škode v ustrezno ograjenih nasadih, za raziskovalne namene ali zaradi drugih splošnih potreb. Prepovedano je uničevanje mladičev in razdiranje legel zaščitene divjadi. Tudi iz tega pravila je dovoljena izjema v primerih, ki jih določa republiški zakon.

Zaščiteno divjad je dovoljeno loviti samo v loviščih. Na zemljiščih in vodnih površinah, ki so izvzete iz lovišča, je pa dovoljeno loviti z dovoljenjem organa, ki je te površine izločil iz lovišča po poprejšnjem soglasju z organizacijo, ki gospodari z loviščem, iz katerega so bile površine izločene.

Prepovedan je nadalje način lova, ki nasprotuje lovski etiki, na splošno torej na način ali s takim sredstvom, s katerim se divjad množično pokončuje.

Republiški zakon podrobno ureja, s katerimi sredstvi in na kakšen način se ne sme loviti.

Ta zakon določa tudi, kdaj je dovoljen odlov žive divjadi.

Vse to so primeri (ne vsi), ko je bodisi po temeljnem ali republiškem zakonu lov prepovedan oziroma ko vsak, ki na tak nedovoljen način povzroči divjadi škodo, odgovarja za povzročeno škodo.

Divjad pa smejo loviti po 32. členu temeljnega zakona le člani lovskih organizacij, to je lovskih družin in strokovne osebe organizacij, ki gospodarijo z lovišči oziroma z zemljišči izven lovišča — za njihove potrebe, druge osebe, to je domači in tuji lovci-turisti pa le ob pogojih, ki jih določijo organizacije, ki gospodarijo z lovišči, s svojimi splošnimi akti.

Podobno določbo vsebuje tudi 23. člen temeljnega zakona, ko določa, da lovske in gospodarske organizacije, ki gospodarijo z lovišči, lahko dovolijo ob določenih pogojih občanom, ki niso člani lovske organizacije, športni lov in rekreacijo ob pogojih, ki jih določijo s svojim splošnim aktom, torej s pravili ali ustreznim pravilnikom.

Kdor bi torej lovil na tujem lovišču, pa ne bi izpolnil predpisanih pogojev, odgovarja odškodninsko za škodo, prizadejano divjadi.

Temeljni zakon določa, da odgovarjajo občani in pravne osebe organizaciji (lovski družini ali delovni organizaciji) za tisto divjad, ki v lo-

višču organizacije stalno živi. Šteje se pa, da divjad živi stalno v lovišču, v katerem je bila škoda prizadejana, če se ne dokaže nasprotno. Omeniti moramo že citirani 16. člen zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci. Po tej določbi je dovoljeno v neograjenih nasadih uporabljati sredstva za varstvo rastlin zoper glodalce (ki so za divjad strupena) šele po poprejšnjem opozorilu organizacije, ki gospodari z loviščem, na katerem je sadni nasad. Ta organizacija mora biti primerno opozorjena najmanj 48 ur pred uporabo sredstev za varstvo rastlin.

Če je imetnik oziroma lastnik sadnega nasada tako ravnal, ne odgovarja za škodo, ki je bila zaradi uporabe sredstev za varstvo rastlin zoper glodalce prizadejana divjadi. Čeprav določa republiški zakon o lovstvu, da se sme strup nastavljanje le z dovoljenjem pristojnega občinskega upravnega organa (organa, pristojnega za lovstvo, in organa, pristojnega za zdravstvo) le določenim vrstam divjadi in drugih živali, da mora biti strupišče najmanj 300 m od hiš in 200 m od javnih poti in da je treba čas in kraj strupitve javno razglasiti na krajevno običajen način, ker bi sicer nastala odškodninska odgovornost, namreč, da to za primer uporabe sredstev za varstvo rastlin po citiranem specialnem zakonu ne velja, tudi če so ta sredstva strup.

Po temeljnem zakonu mora tisti, ki je škodo prizadejal, povrniti škodo po predpisanem odškodninskem ceniku.

V naši republiki je ta cenik določen z odločbo o odškodnini za škodo na divjadi iz l. 1961 (Ur. l. LRS, št. 20/61). Tudi po uveljavitvi republiškega zakona je ostala ta odločba še v veljavi, republiški sekretar pa lahko predpiše vsak čas nov cenik. Verjetno bo treba ta predpis v kratkem spremeniti, ker vsaj nekatere cene ne ustrezajo več.

Za postopek v odškodninskih sporih zaradi škode, povzročene divjadi, veljajo isti predpisi kot za uveljavljanje škode, ki jo je naredila divjad. Spore do 250 N-din rešuje torej občinski upravni organ, pristojen za lovstvo, spore nad tem zneskom pa pristojno sodišče. Zahtevek oziroma odškodninsko tožbo je treba prav tako vložiti v 15 dneh od dneva, ko je oškodovanec zvedel za škodo, najpozneje pa v dveh mesecih od dneva, ko je škoda nastala.

Poleg odškodninske odgovornosti kvalificirata temeljni in republiški zakon brezpravni lov ali kak drug protizakonit način lova tudi kot prekršek. Zagrožene so denarne kazni, v posameznih primerih pa se sme, poleg obsodbe na kazen, izreči kot varstveni ukrep tudi odvzem predmeta, ki so bili uporabljeni za prekršek, s prekrškom pridobljeni ali so nastali s prekrškom. V določenih primerih se sme izreči tudi prepoved rabe lovskega orožja za dobo enega leta. Po republiškem

zakonu je obvezen tudi varstveni ukrep odvzema pridobljene premoženjske koristi.

Končno opozarjamo še, da je po 247. členu kazenskega zakonika nezakonit lov tudi kazni-vo dejanje.

Pri tem pa moramo upoštevati 25. člen temeljnega zakona o prekrških (Uradni list SFRJ, št. 26/65). Kdor je bil namreč v kazenskem postopku spoznan za krivega dejanja, ki ima tudi znake prekrška, ne more biti zanj kaznovan v postopku o prekršku. Kazenski postopek izključuje za isto dejanje postopek za prekršek.

Bolezni divjadi v Sloveniji

**Rezultati proučevanja zdravstvenega stanja
naše divjadi v desetletju 1955–1965**

S. Valentinčič

Leta 1955 je pričel Inštitut za zoohigieno in patologijo divjadi Biotehniške fakultete v Ljubljani sistematično preučevati bolezni naše divjadi. S tem je nadaljeval delo, ki ga je že prej opravljal Veterinarski zavod v Ljubljani in to delo še naprej razvijal. Ob desetletnici želimo podati zaokrožen pregled tega našega dela oziroma njegovih rezultatov.

Od leta 1955 do 1965 je bilo na našem inštitutu pregledanih 1257 kosov poginule (nekaž tudi še žive) divjadi oziroma njenih posameznih organov in sicer:

— zajcev	510
— srnjadi	494
— fazanov	118
— gamsov	60
— jerebic	21
— jelenov	11
— kozorogov	8
— divjih prašičev	7
— lisic	6
— divjih (velikih) petelinov	5
— golobov grivarjev	3
— kotorni	2
— veliki uharici	2
— medveda	2
— grlici	2
— volk, divja mačka, muflon, damjek, ruševac in rasa mlakarica po	1

Ta material smo prejeli od lovskih organizacij, ki jih navajamo z imeni, kot so zabeležena v našem arhivu, od katerih so se doslej nekatera že spremenila (v oklepaju je navedeno število v pregled poslane divjadi).

Lovske družine:

Artiče (1), Bled (1), Begunjsčica-Begunje (5), Besnica-Kranj (1), Borovnica (1), Brezovica (11), Bukovje-Dravograd (2), Begunje-Cerknica (3), Boč (1), Brežice (1), Bistrica ob Sotli (7), Bovec (1), Boštanj ob Savi (1), Bistra-Črna na Koroškem (3), Braslovče (1), Cerkno (1), Cerknica (2), Cigonca (7), Črnomelj (4), Čaven (5), Čepovan (2), Dobrunje (10), Dole-Idrija (3), Domžale (5), Dolenja vas (1), Dekani (35), Dobrova pri Ljubljani (13), Draga pri Igu (3), Dovje (1), Dester-nik (1), Dolce-Komen (2), Dornberk (1), Dobre-polje (1), Dravsko polje (1), Fajti hrib (1), Grosuplje (34), Grmada-Celje (5), Grgar (3), Gaberik-Divača (11), Grobelno (1), Golo (1), Gore-nja vas (1), Gradišče pri Slov. Gradcu (1), Griže (1), Hotedršica (8), Hrastnik (3), Horjul (4), Hubelj-Ajdovščina (8), Ilirska Bistrica (2), Ig (9), Ivanjkovci (2), Istra-Gračišče (4), Izola (7), Iga vas (1), Jamnica pri Prevaljah (2), Jošt pri Kranju (2), Jurklošter (1), »Jože Lacko« (1), Ja-vornik pri Črnem vrhu (1), Kočevje (5), Koper (58), Križevci-Ljutomer (1), Krško (7), Kovor (13), Kreplje (1), Kranjska gora (6), Kidričevo (2), Kamnik (1), »Kras«-Dutovlje (3), Kropa (1), »Kajuh« (1), Kog (2), Kresnice (2), Komenda (4), Kojnik-Podgorje (4), Konjice (1), Križna gora-Škofja Loka (1), Kranj (1), Kobarid (2), Luko-vica (4), Ljutomer (1), Log-Grobelno (2), Lenart (2), Litija (10), Lemberg-Celje (2), Log pod Man-gartom (2), Laze (1), Ljubno v Savinjski dolini (2), Lož (1), Lijak (5), Logatec (2), Mirna na Dolenjskem (3), Mengeš (9), Mokronog (1), Mala gora (1), Murska Sobota (1), Muta (1), Mirna peč (4), Medvode (5), Moravče (4), Most na Soči (1), Marezige (17), Mozirje (3), Makole (1), Novo mesto (14), Nanos (14), Nova Gorica (14), Nova vas (1), Nomenj (2), Ormož (4), Ozeljan (2), Osilnica (1), Polhov Gradec (3), Pšata (13), Pre-stranek (1), Podbrdo (2), Podgrad (1), Ponikva pri Celju (2), Pogorevc-Črna (15), Peca-Mežica (9), Padež pri Novem mestu (2), Postojna (1), Petišovci (1), Prevalje (1), Polje pri Ljubljani (2), Polzela (2), Polskava (1), Puščava (1), Ra-dovljica (6), Rakovnik (11), Ruše (4) Rače (2), Raša-Štorje (6) Rakitna (3), Rakek (5), Radlje (3), Rečica pri Laškem (4), Rižana (41), Radeče (1), Rob (2), Ribnica na Dolenjskem (4), Rovte (2), Rudnik (1), Radvanje (1), Renče (1), Sodražica (5), Skaručna (2), Selca (1), Senožeče (4), Spodnje ptujsko polje (2), Sorško polje (7), Središče ob Dravi (10), Storžič-Kranj (7), Sovodenj (4), Strun-jan (2), Libeliče (1), Strojna (1), Senovo (1), Smast (1), Smuk (1), Sabotin (1), Slovenska Bistri-ca (3), Slatina Radenci (1), Ljubljana-Šentvid (22) Šentvid pri Stični (2), Šentvid pri Grobelnem (1), Škofljica (3), Štore pri Celju (1), Sentjur pri Celju (1), Štanjel (3), Šmarna gora (13), Šentilj (1), Šmarje pri Jelšah (2), Šmarje pri Kopru (1), Tomišelj (12), Trebnje (3), Tržič (3), Tabor-Se-

Foto P. Adamič

žana (1), Tabor pri Grosupljem (2), Tabor-Dornberk (2), Toplice na Dolenjskem (1), Trebuša (1), Tržišče (2), Trstelj (1), Turjak (1), Tolmin (1), Udinboršt (2), Višnja gora (2), Vel. Podlog pri Krškem (1), Vipava (2), Vič-Brdo (21), Videž-Kozina (6), Vodice (5), Vojkovo-Podnanos (2), Vrhnika (5), Videm ob Ščavnici (1), Videm pri Krškem (1), Vransko (1), Vel. Poljane (1), Zagorje-Pivka (8), Žabnik (1), Žalec (3).

Druge društvene organizacije (10). Skupaj nam je 205 lovskih družin poslalo v pregled 871 kadavrov divjadi.

Gojitvena lovišča:

»Fazan« (11), »Jelen« (9), »Kozorog« (136), bivše »Pohorje« (18), »Rog« (110), »Triglav« (64), ostala gojitvena lovišča (38).

Gojitvena lovišča so nam poslala torej skupno 386 kadavrov divjadi.

Razen poginule divjadi, ki so nam jo pošiljale lovske organizacije v pregled, smo pregledali še večje število divjadi, ki smo jo zbrali po lastni iniciativi zaradi določenih namenov, to je zaradi preučevanja nekaterih zdravstvenih vprašanj.

Zaradi preučevanja bruceloze, nevarne bolezni pri zajcih, smo na Primorskem in Goriškem pregledali 1100 uplenjenih zajcev. S temi pregledi smo začeli leta 1961 in so nam jih pomagala organizirati lovske zveze in lovske družine s tega območja.

Leta 1959 smo pri treh medvedih, uplenjenih na Kočevskem, ugotovili za človeka nevarno bolezen trihineloze, ki se pojavlja pri zvereh in

tudi pri prašičih. Pričeli smo preučevati njeno razširjenost in zbrali iz raznih krajev Slovenije 262 kosov in to: 130 divjih prašičev (material za pregled smo dobivali iz ljubljanske hladilnice), 82 lisic, ki so nam jih pošiljali lovci, mi pa smo za vsako plačali 1000 din, 24 medvedov (preparator Herfort nam je za preglede dal na voljo njihovo meso) in 26 kosov druge zverjadi.

Pri uplenjenih divjih petelinah in ruševcih smo se usmerili na preučevanje njihove hrane in bolezni, zlasti zajedavskih, in smo v ta namen zbrali 53 notranjih organov divjega petelina in 11 ruševca. Tudi ta material nam je v teku več let dajal na voljo preparator Herfort, za kar se mu tudi ob tej priložnosti najlepše zahvaljujemo.

Končno, v fazanerijah (Vurberg, Cerklje idr.) smo proučevali patologijo fazanov, zlasti njihovih kebčkov, pri umetni gojitvi. V tem obdobju smo pregledali 880 kebčkov.

Poginulo divjad ali njihove dele so nam lovske organizacije pošiljale na pregled večinoma po pošti, deloma pa tudi osebno v zabojih ali kartonskih škatlah. Pošiljateljem, ki so nam poginulo divjad pogosteje pošiljali, smo po njihovi želji iz našega inštituta dostavili nalašč za pošiljanje izdelane lesene zabojčke. Ti so dveh velikosti, večji za srnjad in gamse, manjši pa za malo divjad. Zabojčki se zaklepajo, en ključek ima pošiljatelj, drugega inštitut.

Pri preiskavah poginule divjadi se srečujemo s problemom, ki nam dostikrat onemogoča popoln izvid, včasih pa sploh izvida ne moremo opraviti. Ta problem je v tem, da pošiljka po-

tuje nekaj dni, razen tega je pa največkrat divjad že nekaj dni poginula ležala v lovišču. Tako navadno dobimo na pregled star material, na katerem ne moremo opraviti vseh izvidov, ki bi jih radi in ki bi jih lahko opravili, če bi bil material svež. To je specifičen problem pri divjadi, s katerim se ne srečujejo na primer tisti, ki opravljajo diagnostične preglede domačih živali. Po pravilu je to objektivni problem, za katerega ni nihče kriv, vendar v veliki meri ovira pravilno oziroma popolno diagnostiko vzrokov za pogin.

Drug problem, ki pa je bolj objektivnega značaja in ki nam pri diagnostiki tudi dela težave, je v tem, da nam dostikrat pošljejo na pregled le nekatere organe poginule divjadi in včasih prav tiste, ki nam lahko najmanj pokažejo (npr. jetra, srce ali samo truplo brez notranjih organov itd.). Od skupno v pregled poslane poginule divjadi (1257 kosov) smo za 338 kosov prejeli samo njihove organe.

Za bodoče bi želeli in prosimo lovske organizacije, naj nam pošiljajo v pregled čim bolj svež material in to praviloma cele kose; kdor želi, naj nam sporoči, da mu pošljemo poseben zaboj za pošiljanje poginule divjadi.

Lovske organizacije so nam ob pošiljkah poginule divjadi po večini sporočale tudi podatke o tem, kje in kako je bila le-ta najdena in pa to, če so opazili več primerov pogina. Ta sporočila so bila napisana na posebnih obrazcih, ki smo jih razposlali, pa tudi drugače. Omogočala so nam marsikatero dopolnilno ugotovitev glede vzroka pogina oziroma glede epizootskih momentov. Prosimo, naj lovci tudi za naprej tako delajo, ker nam to pri preiskavah dosti pomaga. Vsako poginulo divjad ali njene organe smo v Inštitutu raztelesili oziroma secirali in sestavili o tem zapisnik; te zapisnike hranimo vsa ta leta in so temelj za tole naše poročilo. Obenem so tudi na voljo vsakomur, ki bi glede tega potreboval kake podatke.

V večini primerov smo po vsaki raztelesbi opravili tudi bakteriološke in parazitološke izvide, kolikor je bilo to v naši moči — glede na starost materiala ali pa gede na našo opremljenost, oziroma kolikor je bilo to potrebno.

Kadar je želel pošiljatelj in pa kadar je bil upravičen sum, smo opravili tudi kemične izvide. V določenih primerih smo opravili tudi histološki izvid in biološki poskus.

Na podlagi vseh teh izvidov in podatkov, ki so nam jih skupaj s poslanim materialom poslale organizacije s terena ter končno na podlagi podatkov terenskega izvida, ki smo ga v primerih potrebe in v skladu z našimi možnostmi opravili — smo vsakemu pošiljatelju sporočili rezultat naših preiskav in mu dali napotila, kakršna si je želel oziroma kakršna smo bili v stanju dati. Prepise teh sporočil smo pošiljali tudi Lovski

zvezi Slovenije oziroma upravam gojitvenih lovišč.

Zavedamo se, da nismo vedno mogli dati takih rezultatov in navodil, kot so jih lovske organizacije želele ali pričakovale, oziroma takih, ki bi bili najboljše. Deloma smo te pomanjkljivosti skušali odpravljati s tem, da smo občasno objavljali članke v glasilu »Lovec« ali v kakem drugem časopisu in pa s pomočjo raznih poročil, ki smo jih dajali predvsem tistim, ki so naše delo financirali. V teh člankih in poročilih smo na temelju številnejših preiskav, to je na temelju večjega števila preiskanega materiala, povzemali in sporočali rezultate naših preiskav, opaznanj in preučevanj in tako obveščali ne samo pošiljatelja poginule divjadi, ampak vse lovske organizacije o posameznih zdravstvenih problemih naše divjadi. Tudi ta-le naš prikaz desetletnega dela in njegovih rezultatov ima ta namen.

Kakor je moč iz spredaj navedenih številk videti, smo v našem desetletnem delu imeli priložnost, da smo pri nekaterih vrstah divjadi preiskali in preučevali precejšnje število kakovrov. To velja glede splošnih preiskav zlasti za srnjad in zajca, glede posebnih pa za fazana, divjega prašiča in lisico. To nam daje možnost, da avtoritativno govorimo o nekaterih zdravstvenih vprašanjih, oziroma na splošno o patologiji določenih vrst divjadi Slovenije. Seveda pa nam tudi število drugih v pregled poslanih vrst naše divjadi marsikaj pove. O vsem tem nameravamo govoriti v naslednjih poglavjih, ko bomo obravnavali patologijo divjadi po vrstah. Ob koncu uvoda menim, da je prav, če rečem tudi nekaj besed o financiranju tega našega raziskovalnega in strokovnega dela. Glavno finančno breme seveda nosi Biotehniška fakulteta v Ljubljani, ki ji pripada tudi naš inštitut. Njen delež na financiranju našega dela predstavljajo osebni izdatki za osebje tega inštituta, ki dela na več področjih, med drugim tudi na področju patologije divjadi. Fakulteta nosi delno tudi breme materialnih izdatkov v zvezi s preučevanjem patologije divjadi, delno pa ga nosijo drugi

Mlada siva vrana

Foto F. Cvenkel

financerji. Biotehniška fakulteta je upravičena in dolžna dajati omenjena finančna sredstva zato, ker goji študijska predmeta »Patologija in gojitev divjadi« (za slušatelje veterinarstva) in »Lovstvo« (za slušatelje gozdarstva in biologije). Za te študijske namene je seveda potrebno imeti na voljo poginulo divjad. To pa je tudi podlaga za naše raziskovalno delo, brez katerega fakultetni sodelavci ne morejo biti.

Vendar ni samo fakulteta zainteresirana na teh vprašanjih, ampak so to tudi druge organizacije in organi. V pretekli dobi je bil na prvem mestu Sklad Borisa Kidriča, ki je pet let nepretrgoma precej izdatno financiral naše delo, zlasti kar zadeva kužne in zajedavske bolezni divjadi, zlasti brucelozo. Tudi sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo je za podobne namene več let financiral naše delo. Med občasnimi financerji z manjšimi zneski pa so ljubljanska univerza, Lovska zveza Slovenije in pa nekdanja Uprava gojitvenih lovišč Slovenije.

(Se nadaljuje)

Strel s prehitevanjem na gibajoče se cilje

Francé Avčin

Malokateri strelski problem je tolikanj razburjal in še danes razburja lovske duhove kot problem prehita pri strelu s šibrami na gibajoče se cilje: kako vihtim puško, koliko držim pred ciljem, kdaj, kako in kam naj sprožim? V Evropi sta se poleg prestrezanja kratke hip vidnih ciljev in vrženega strela, kar oboje predstavlja posebne, izjemne primere, izoblikovala dva načina streljanja na gibajoče se cilje, divjad ali umetne golobe. Med njimi je še vrsta variant.

1. — Vihtenje s prehitom: muha šibrenice se giblje ves čas pred ciljem, enakomerno z njegovo hitrostjo, za potrebni prehit pred njim in se tudi ob strelu ne zaustavi. Dobra stran tega načina je, da izključi vse zakasnitve (reakcijski čas strelca 0,12 do 0,15 sekunde, čas sprožilnega mehanizma 3 do 8 tisočink sekunde, razvoj strela 2 do 3 tisočinke sekunde), razen časa za let šiber od cevi do cilja, ki je upoštevan v prehitu. Slaba stran pa je, da moraš ves čas imeti v očesu dve točki hkrati: cilj in muho. Tako se ti puška rada zaustavi prav hipu, ko pritisneš na sprožnik in strel smukne za ciljem.

2. — Vihtenje s prehitom: cilju sledi puška z muho na njem, v trenutku, ko se odločimo za strel, potegnemo z muho pred cilj in sprožimo. Če sprožimo šele, ko se nahaja muha

pred ciljem za potrebni prehit — le kdo ga za vsak primer res pozna ter lahko nameri! — smo zopet v prejšnji metodi 1, le da smo to pot na slabšem, ker moramo pospešujoči zamah puške zopet zavreti na hitrost, s katero se giblje naš cilj.

»Sprožimo« pa tudi lahko, ko smo z muho še na cilju in dosežemo potrebni prehit medtem, ko se cevi poženo pred ciljem. Od trenutka odločitve za strel, ko smo z muho prav na cilju, do dejanskega sproženja poteče naš reakcijski čas in šiber zapuste cev, ko je le tá namerjena preden prav za prehit. Reakcijski čas znaša za najhitrejše strelce 0,12 sek. in se daljša do nekako 0,5 sek. za največje počasneže, ki pa zato lahko prav tako dobro zadenejo, kot bomo videli.

Ni lahko sinhronizirati, t. j. v istočasiti obe ti dve dejanji, sproženje in pomik cevi pred cilj za pravo mero. Zato strelja večina strelcev nekam refleksno, podzavestno in redek je, ki lahko svojo metodo jasno opiše. Mnogo jih je, ki trdijo, da sprožijo naravnost na cilj, brez kakršnega koli prehita. Tak strel bi zadel le, če bi hitrost šiber bila v primerjavi s hitrostjo cilja neskončno velika (npr. hitrost svetlobe). Odtod v začetku omenjene večne debate o strelu s šibrami.

Mnogo lažje se je poslužiti tretje možnosti, ki je smiselna izpopolnitev opisanega drugega načina, je pa v Evropi domala neznana, čeprav velja v Ameriki za edino zveličavno. Poznajo jo pod imenom »swing through«. Prišel sem se je sam učiti in sem si že po prvih poskusih svojo zmogljivost znatno zvečal. Zato bi jo rad na tem mestu ne le kakovostno razložil, ampak tudi fizikalno analiziral s sredstvi kinematike (nauka o gibanju splošne mehanike). Ni mi znano, da bi se bil kdo tega posla lotil, čeprav je zapleten samo na videz. A šele s tako analizo postane ta tako uspešna metoda res razumljiva, česar o številnih bolj ali manj meglenih opisanih razlagah ni mogoče trditi.

3. — Vihtenje s prehitevanjem. Tipično ameriški izraz »swing through« pomeni dobesedno »zavihti (puško) skozi (cilj)«. Mi bi ga smiselno prevedli z izrazom »vihtenje s prehitevanjem«. Zakaj, bo razvidno iz sledečega opisa tega načina streljanja na gibajoče se cilje. Cilju sledimo z muho po njegovi poti od zadaj s hitrostjo, ki je večja od ciljeve, a enakomerna, ga tedaj enakomerno dohitevamo. Ko ga dohitimo, sprožimo nanj, a cevi ne zaustavimo, temveč cilj prehitevamo z nespremenjeno prejšnjo hitrostjo. V teku naše reakcijske dobe 0,12 do 0,5 sek., to je v času od trenutka, ko spoznamo, da je muha že na cilju, ko tedaj mislimo, da »sprožimo«, do trenutka, ko strel cev res zapusti, je le-tá že usmerjena pred cilj za potrebni prehit, če smo le primerno hitro ter enakomerno prehitevali.

Na prehit sam in njegovo velikost pri tem prav nič ne mislimo, za to nimamo ne časa ne možnosti. Mislimi pa tudi ne smemo, ker bi sicer utegnili pokvariti enakomernost prehitevanja cilja. Vse, kar je potrebno, je, da prehitevamo s pravilno hitrostjo prehitevanja, sorazmerno hitrosti cilja in stalno ves čas, dokler šibre ne zapuste cevi. Tega pa se naučimo le z mnogo vaje in poskušanja, tako vsaj piše v strelskih bukvah.

Glavne prednosti opisane metode »s prehitevanjem« so tri: za dani cilj cevi svoje hitrosti gibanja ne spreminjajo, vse poteka mirno in gladko, brez sunkovitosti; na dolžino prehita nam ni treba več misliti; sprožimo, kadar je muha na cilju in ne pred njim, v očeh držimo tedaj le eno samo točko hkrati: cilj z muho na njem, resda le za hip.

S tem je končno uresničen znani rek slovitega angleškega puškarja, strelca in strelskega učitelja Roberta Churchilla (»Game Shooting« London, Michel Joseph Ltd. »Das Flintenschiessen« Hamburg, Paul Parey, v nemškem prevodu): »Skratni čas je že, da vržemo ves sistem prehitov v — koš!« Metoda s prehitevanjem reši sama po sebi za prakso zapleteni matematični problem vsakršnega strela na gibajoči se cilj in ga nadomesti s strelčevim refleksom ter podzavestjo, ki sta nezmotljiva, če sta se izoblikovala v dolgotrajni vaji.

Tej vaji pa lahko izdatno pomagamo, če gornji besedni opis podpremo s sredstvi kinematike. Le tako namreč lahko dobimo nekaj vpogleda v velikost dodatne hitrosti, s katero moramo cilj prehitevati, upoštevajoč naš osebni reakcijski čas hitrega ali počasnega strelca. Brez malenkosti preprostega srednješolskega računanja žal ne gre, a končno tolmačenje je k sreči zopet izrazljivo z golo besedo. Preden pa se tega posla lotimo, naj v opravičilo naslednjih izvajanj še povemo, da ta zanimiva metoda streljanja s šibrami nosi tudi ime »mini move«, t. j. z »minimalnim gibanjem« in pri redkih Francozih, ki jo poznajo, ime »geste naturel«, t. j. »naravni gib (pri strelu)«.

Cilj naj se nasproti strelcu giblje s hitrostjo v_c . Če se giblje bočno, bo le-tá največja; če pa proti strelcu ali od njega, bo najmanjša, oziroma enaka nič. Oddaljenost cilja naj znaša l . Torej je strelcu vidna kotna hitrost cilja enaka $w_c = v_c/l$. (Kotna hitrost je ravninski kot, ki ga v enoti časa prehite puškinе cevi, oziroma premica od strelca do gibajočega se cilja v tem primeru. Kotna hitrost nam je odlično merilo za hitrost gibanja cilja.) Od odločitve za strel do izstopa šiber iz cevi poteče čas, ki ga mirno lahko izenačimo z reakcijskim časom strelca t_r , saj sta časa za razvoj strela in za delovanje sprožilnega mehanizma v primerjavi z njim zanemarljivo majhna. Kotna hitrost, s katero cevi prehitevajo cilj, mora biti tolikšna, da po preteku

reakcijskega časa t_r cevi merijo pred cilj prav za potrební prehit p , oziroma za kot prehita $\alpha = p/l$.

Kotna hitrost prehitevanja w_p bo tedaj enaka

$$w_p = \alpha/t_r = p/l t_r$$

in ker je prehit enak hitrosti cilja v_c , pomnoženi s časom t_r , ki ga šibre potrebujejo, da prelete razdaljo l od puške do cilja ($p = v_c t_r$), sledi

$$w_p = v_c t_r / l t_r = v_c / v_s t_r$$

Prehitni kot α je tedaj, kot znano, enak $\alpha = v_c / v_s$.

Te ugotovitve bi zadostovale, vendar si jih zaradi večje jasnosti pobliže oglejmo še na risbi v tem članku.

Cevi so cilj dohitele od zadaj v točki 1. V tem trenutku, ko muha pokrije cilj, se strellec odloči za strel. Da pa šibre cev zapuste, preteče strelčev reakcijski čas t_r . V tem času se je cilj premaknil za pot $v_c t_r$ iz točke 1 v točko 2. Če bi se v istem času tudi cevi premaknile samo za toliko, bi strel šinil iz cevi proti točki 2. Ker pa šibre, leteče s poprečno hitrostjo v_s za pot dolžine l od cevi do cilja potrebujejo čas $t_l = l/v_s$, bi strel prišel do točke 2 šele takrat, ko bi bil cilj že za pot $p = v_c t_l$ preko nje, torej v točki 3. Da se šibre srečajo s ciljem, mora tedaj muha preteči od točke 1, kjer se je s ciljem srečala prvič prehitevajoč ga, v teku časa t_r pot $l_3 = p + v_c t_r = v_c t_l + v_c t_r$. Na poti cilja je tedaj imela vidno hitrost l_3/t_r in kotno hitrost $l_3/l t_r$:

$$w = l_3/l t_r = v_c t_l / l t_r + v_c / l = w_p + w_c$$

Razmerje k_l kotne hitrosti prehitevanja w_p nasproti kotni hitrosti cilja w_c bo tedaj

$$k_l = w_p / w_c = l / v_s t_r$$

Čim hitrejši je strellec (čim krajši je njegov reakcijski čas), tem hitreje mora prehitevati cilj, sicer bo prehit premajhen in strel zadaj, prepozen, zamujen.

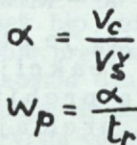
Kotna hitrost prehitevanja pa ni odvisna od strelne daljave, temveč je sorazmerna le hitrosti cilja

$$w_p = v_c / v_s t_r$$

saj je t_r za danega strelca precej stalna veličina, hitrost šiber se pa na normalne strelne razdalje tudi ne spreminja toliko, da bi to spričo širine in dolžine roja šiber praktično kaj prida pomenilo.

Strellec bo tedaj hitrost, s katero mu muha prehiteva cilj, prilagodil izključno hitrosti cilja, kot jo vidi. Hitri strellec (mali t_r) bo prehiteval hitreje, počasne (veliki t_r) pa počasneje, kot je to itak njun značaj.

Številčni primer naj nam zadeve malo pojasni in približa.

torej z 10 % vidne hitrosti cilja. Seveda pa je vidna hitrost cilja (bolje rečeno njegova kotna hitrost) na 10 m prav dvakratna kot na 20 m, ceteris paribus (ob enakih pogojih). Kotna hitrost prehitevanja je tedaj za danega strelca in cilj stalna, kakor nam je že itak povedala njena enačba $w_p = v_c/v_{str}$

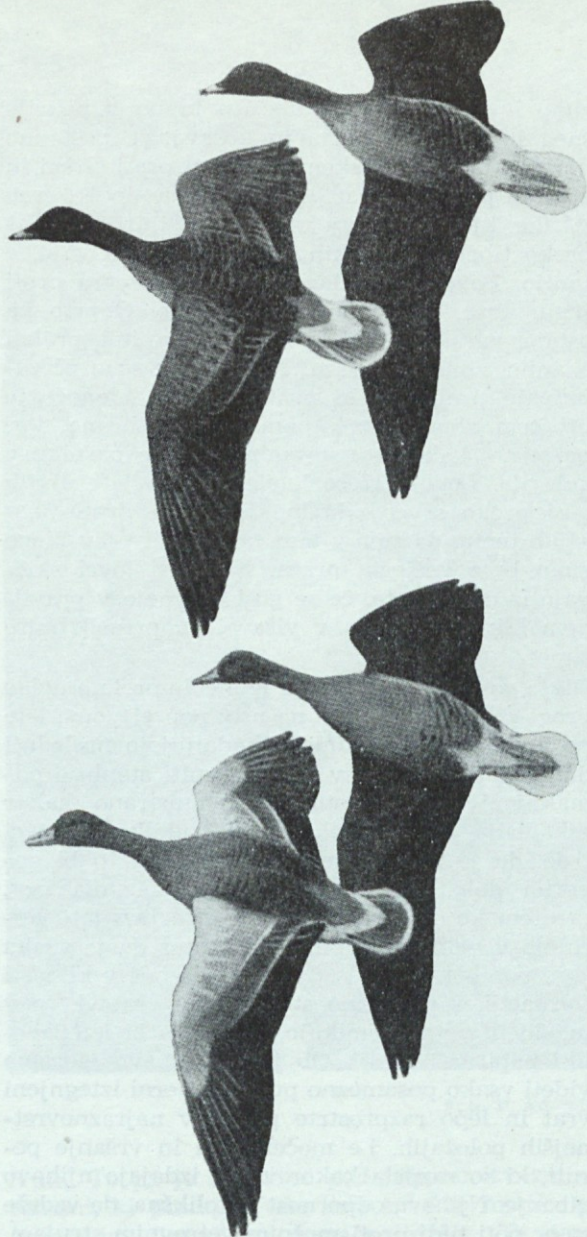
V tej stalnosti kotne hitrosti prehitevanja za dani cilj, oziroma v dejstvu, da je sorazmerna edinole hitrosti cilja, leži vsa presenetljiva preprostost strela s šibrami z enakomernim prehitevanjem in sproženjem naravnost v cilj. Vse, kar se moraš naučiti, je, da si najdeš pravilno hitrost prehitevanja za vsako hitrost cilja. Preprosteje že ne gre več, sicer bi vsak začetnik takoj postal prvovrsten strelec na letečo in bežečo divjad ter umetne golobe. Stari Churchill pa bo lahko užival svoj večni mir in pokoj, saj je večna skrb lovcev in strelcev o velikosti prehita pri strelu na gibajoči se cilj z načinom »swing through« končno odpadla. Poskusiti velja!

Divje gosi

Marijan Koritnik

Divje gosi ne moremo več prištevati k stalni divjadi naše države, čeprav lovci dobro poznajo to zanimivo selivko, ki jo imajo nekateri kot znanilko zime in mraza. Do začetka tega stoletja so gosi gnezdile v Pančevskem ritu, v močvirjih okoli Tise in Donave in po barjih okoli Morave. Z asanacijo in melioracijo tal je bilo odpovedano gostoljubje tej lepi in za lovca privlačni divjadi. Vendar se more opaziti še kak par čez poletje v Baranji okoli Kopačkega jezera, na podvodnih terenih okoli Apatina, Ludoškega jezera nedaleč od Subotice in na barjih pri Perlezu kakor tudi na Katlanskem jezeru pri Skopju.

Gosi je obilo vrst kakor rac in bi jih bilo odveč opisovati. Nas zanimajo le vrste, s katerimi se srečamo ob njihovi selitvi čez naše kraje. K nam pride največkrat siva gos, ki je v jeseni, preden nastopita hud mraz in zima, težka do 5 kg. Na obisk najprej prilete gosi ligarice, njivske gosi, za njimi lisaste gosi. Naše kraje redkeje prelete evropske kratkokljune ligarice, potem lisaste, belkaste, grivaste, rdečkaste in črne gosi. Divje gosi so dejansko prebivalke daljnje Sibirije, snežnih tunder severne Evrope in Severne Amerike. Gnezdijo pa tudi v močvirnih delih Skandinavije in Finske. Šele oktobra, ko začne zmrzovati zemlja in je ogrožena njih prehrana, ko v

Zgoraj: njivska gos — ligarica. Spodaj: siva gos

zraku instinktivno čutijo slabo vreme in nastopajočo zimo, se divje gosi pripravljajo na dolgo pot — v toplejše kraje. V določenem času se visoko dvignejo in zakrožijo, kakor da bi hotele videti in bolje spoznati svoj rodni kraj, kamor se spomladi vrnejo. (Značilnosti o pticah selivkah beri v moji razpravi »Selitev ptic« — Lovec 1966, št. 6, 173. stran.)

Kakor vse večje selivke, lete tudi divje gosi pretežno podnevi in v mraku, izjemno ponoči in šele, ko so izbrale smer. (Znano je, da manjše selivke, zlasti prepelice in kljunači potujejo zgolj ponoči.) S severnih predelov Skandinavije lete preko Srednje Evrope in naših ravninskih krajev proti jugu. V novembru so včasih polja v Slavoniji, Bački, Banatu, Baranji enostavno pokrita z gosmi. Vzklila ozimna žita so njihovi pašniki. Tam si nabirajo rezervno hrano v obliki tolšče za

zimo in morebitno lakoto. Ko ta polja pokrije sneg in zapihata burja in košava, se postopno umikajo po Balkanskem polotoku proti Grški in ko tam pritisne mraz, prelete morje do Severne Afrike, kjer prezimujejo. Gosi iz Sibirije se selé preko tibetskih visokih planot, kjer počivajo, v Indijo. Povod za njihovo selitev s severa proti jugu, kaže, da je nagon za hrano. Odprto pa ostaja vprašanje, če so gosi s svojimi preleti znanilci zime in mraza. Neke kraje namreč zapuščajo prej, preden nastopa zima. Mogoče je pri tem zopet vzrok pomanjkanje hrane, ker požrešne, kakor so, spreminjajo cele pašnike v gola tla. Leta 1957 so letele neštete jate divjih gosi preko severozahodne Hrvatske proti jugu kljub temu, da smo v tem času imeli prav blago zimo brez večjega mraza. Nekateri lovci skle-pajo iz oblike leta, če se gosi dvignejo v pravilnem klinastem kotu v višave, na prihod hujše zime.

Divje gosi so sila vztrajni letalci in prelete dolge proge s hitrostjo 70 km na uro; nepretrgoma lete po 5 do 6 ur. Po odmoru nadaljujejo naslednji dan polet natančno v prejšnji, niti stopinjo odmaknjeni smeri. Potujejo organizirano kakor eskadrilja letal, z izkušenim vodnikom. Lovci trdè, da je vodnik vedno samica. Za to bi govorila dolga skrb samic pri vzgoji mladičev, medtem ko so gosaki redno stražarji v jati. Potujejo v velikih skupinah in kakor da je vsaka zase poseben kompas. V pravilni vrsti v klinasti formaciji, s paralelno stegnjenimi vratovi, se v ugodnem vetru pomikajo, kakor da bi leteli veliki papirnatí zmaji. Ob jasnem dnevu moremo videti vsako posamezno ptico, sleherni iztegnjeni vrat in lepo razprostrte peruti v najraznovrstnejših položajih. Le močen šum in vršanje peruti, ki so razprta kakor vesla, izdajajo njihovo gibanje. Njihova odpornost je tolikšna, da vzdrže smer poti tudi proti močnim vetrovnim strujam. Na večjem delu poti se tudi ne hranijo.

Velika siva gos je po zgradbi telesa podobna navadni domači gosi. Osnovna barva je svetlo siva, vrhnja stran peruti pa belkasta. Samica je nekoliko šibkejša s svetlejšimi odtenki perja. Siva gos je prednik domače, ki pa zaradi udomačitve zaostaja v inteligenci. Gosí so brezdvomno ene najinteligentnejših ptic in najsposobnejše za individualno ravnanje. Njihova izvrstna čutila so lovcem dobro znana in se jim je z vso domiselnostjo težko približati. Gosí so bolj oprezne kakor plašne, a ko se združijo v jato, se opreznost zmanjša. Polna zavest kolektivizma in solidarnosti pa se pri goseh pokaže, ko se masovno združijo za potovanja. Jato vedno varujejo starejši gosaki, ki ob najmanjšem sumu opozorijo in gosí se takoj dvignejo. Pred spuščanjem na tla, skrbno pregledajo teren, če je varno in dobro razlikujejo lovca od pastirja, delavca od kmeta. Zato se lovci poslužujejo najrazličnejših slepil in prevar. Nasprotno od rac, ki so pretežno

na vodi, se gosi drže največ na kopnem, čeprav dobro plavajo in se v nevarnosti tudi potapljajo. Gosí so rastlinojedci, medtem ko so race vsejedci. Gosí so pogumne pri obrambi mladičev. Race v družbi prenašajo. Gosja samica znese 6 do 8 jajc in vali 28 dni. Mladiči so puhavci in že drugi dan zapuščajo gnezdo. Mati jih vodi in uči iskati hrano. Na vodi plava spredaj kot vodnik, zadaj pa družinico spremlja gosak kot zaščita in opozarja na morebitne nevarnosti. Mati vara — kakor rasa — zalezovalca z nizkim poletanjem in pretvarjanjem. Ko mladiči dorastejo, neha tudi očetovska skrb samca, ki sicer živi v »enoženstvu«.

Siva gos, kakor vse ptice z roženim kljunom, živi dolgo, črna gos, trde nekateri ornitologi, tudi do 100 let. Mlade gosi se lahko udomačijo, vendar je nagon do selitve tako ukoreninjen, da jih seleče se jate potegnejo s seboj, če so udomačene zmožne za dolgo pot. Mlade gosi se ločijo od starih po kljunu in plavnih opnih. Med zatiralce gosi spadajo velike ujede, lisice, divje mačke in vidre, ki potegnejo gos pod vodo.

Število gosi vseh vrst od leta do leta upada, ne samo zaradi naraščajočega odstrela, temveč predvsem zaradi stalnega krčenja njihovega življenjskega prostora (melioracije, regulacija rek, naraščanje naselij, gospodarskih naprav itd.). To je treba pri tej prekrasni selivki upoštevati in je v času, ko je v življenjski stiski, ne smemo brezglavo streljati — zatirati.

Kako je z lovstvom na Koprskem

Rastko Bradaškja

Ko prebiramo poročila o stanju lovstva na posameznih območjih Slovenije, nas zlasti zanimajo dosežki na področju lovskega turizma, ker ima ta vsestranski pomen za splošen razvoj lovstva in odnosov v njem. Pomemben je za naše splošno gospodarstvo, posebno pa je velik njegov doprinos k razvijanju mednarodnih stikov in s tem k uveljavljanju naše dežele v svetu, ki je po svojem ideološkem nazoru v nasprotju z družbenimi načeli pri nas. Lov je povsod po svetu zelo drag šport in si ga pač lahko privoščijo v glavnem le petičneži. Trdim pa, da teh petičnih ljudi zelo verjetno nikoli ne bi bilo k nam in bi do njih nikoli ne prodrila naša družbena stvarnost — ali vsaj ne tako naglo, če ne bi bilo stikov prek lovstva, lovskih organizacij in posameznih lovcev. S tem smo pa, zaradi svojega posebnega zemljepisnega položaja tudi lovci Slovenije in

Jugoslavije, še prav posebno pa lovci mejnih predelov Primorske od Sečovelj do Predela, prispevali znaten delež k praktičnemu sožitju sosednjih dežel.

Na splošen razvoj lovstva vpliva lovski turizem zaradi razmeroma precejšnjega dohodka, ki ga lahko doseže lovska družina ali zveza. Za zdaj pa še ne moremo govoriti o tem, da bi bile vse lovske družine! dokaj naklonjene razvoju turizma, ker po mišljenju nekaterih ta omejuje njihove lastne koristi. Primer splošnega razvoja lovstva na Koprskem in še posebej lovskega turizma pa prepričljivo govori, da z razvojem lovskega turizma naraščajo dohodki lovske organizacije. S temi sredstvi ta nabavlja več žive divjadi za lovišča, bolje urejuje lovske naprave, lažje skrbi za gojitev divjadi in poklicno čuvajsko službo, tako da imajo od tega tudi domači lovci več koristi in užitka. Končno praktične močnejša je materialna osnova samoupravljalci na kateremkoli področju in kakršnihkoli dobrin toliko bolj aktivni in prizadevni, kolikor močnejša je materialna osnova samoupravljanja. Tako je tudi v lovstvu in posebej še v Lovski zvezi Koper. Najbolj prizadevno pa se z vsemi problemi upravljanja ukvarjajo prav lovci in posebej člani upravnega odbora LD Koper. Zato ta dosega na vseh področjih tudi največje uspehe.

Družina ima npr. dva stalna lovska čuvaja, največji stalež in odstrel, nabavlja največ živih zajcev in druge divjadi, ima nad 15 milijonov S din dohodka (v glavnem od turizma), hkrati pa največje število članstva — 120! Glede na površino lovišča — dobrih 5000 ha — s številom članstva daleč presega slovensko povprečje in razumno mejo. Tako je tudi v drugih družinah obalnega pasu koprške lovske zveze, medtem ko je v zgornjem predelu od Kozine do Obrova pri Podgradu in do Divače oziroma do Vrem stanje v vseh ozirih precej drugačno. Na to vplivajo struktura prebivalstva, konfiguracija terena (lovišč) in drugačne podnebne razmere.

Samo LD Koper je v lovskem letu 1965/66 imela nad 28 mil. S din kosmatega dohodka, od tega skoraj 15 mil. S din od lovskega turizma. V preteklem poslovnem letu pa so lovci koprškega območja z lovskim turizmom realizirali skupno 46 milij. Sdin deviznega priliva. Ta dohodek in še nekaj sredstev iz preteklega lovskega leta je omogočil nabavo žive divjadi, ki so jo lovci spustili v svoja lovišča. Predvsem so nabavili zajce, ki so jih morali pred tem v treh letih doma skoraj iztrebiti zaradi kužne bruceloze. Kupili so v Šumadiji (SR Srbija) 550 zajcev v razmerju samec-samica 1:2 in jih plačali po 16 000 Sdin, skupaj torej s prevozom okrog 9. mil. Sdin. Če prištejemo še nabavo blizu 2000 fazanov — prav tako iz SR Srbije — za okrog 7 mil. Sdin, so za vso v tem letu nabavljeno živo divjad lovci na Koprskem plačali okrog 16. mil.

Foto P. Adamič

Sdin. To pa je še vedno pod tržnimi izvoznimi cenami, ki postajajo vse bolj splošno merilo za ceno žive divjadi za domača lovišča. Te cene seveda za zdaj močno ovirajo lovske organizacije pri večjih nakupih divjadi za reprodukcijo, ker so za poprečnega lovca danes še nepojmljivo visoke. Saj domačega lovca v lovišču uplenjeni zajec stane poprečno komaj stari tisočak. Vendar se bo treba sprijazniti tudi s takšnimi cenami za živo divjad, ki jo je nujno treba nabavljati vsaj za osvežitev krvi. Prav to bo pa, menim, stimulatивно vplivalo na razvoj lovskega turizma kot edini vir za večja sredstva pri gojitvi. Skromna sredstva, ki jih naš lovec daje iz svojega žepa za tekoče vzdrževanje lovišč in svojo organizacijo seveda še zdaleč ne zadostujejo za večje nabave žive divjadi. Vsega tega pa lovske družine same ne zmorejo. Bilo bi pač iluzorno misliti, da bi lahko skupina naprednejših lovcev ene same lovske družine na največ pet ali šest tisoč hektarih lovišča sama imela večje uspehe, če so sosednje družine premalo gospodarne, ali pa narobe, če je v sredi med

naprednimi ena nazadnjaška. Zato je bila LZ Koper za svoje lovske družine v preteklem obdobju ne samo vodilni činitelj v organizacijskih in vseh lovsko gospodarskih ukrepih, marveč tudi odločilen načrtovalec lovske gospodarske politike sploh. Tudi nad izvajanjem načrta je prav tako lebdela lovska zveza s svojim upravnim odborom in komisijami. Tako je posebej pomembno vlogo igrala zveza v triletni akciji proti epidemiji zajčje bruceloze ter pri nabavi in naseljevanju novih zajcev po končani akciji. Enoten načrt glede na prelivanje sredstev v ta namen med finančno in gospodarsko močnejšimi in šibkejšimi družinami je bil mogoč in uspešen le zaradi odločilne vloge lovske zveze. Seveda so morala biti na številnih posvetih in sestankih z vodilnimi predstavniki vseh lovskih družin dosežena načelna soglasja za vse organizacijske in lovsko gospodarske ter finančne ukrepe ali operacije. To je dalo vsaki akciji ali ukrepu tudi zagotovilo in moč za uspešno izvedbo.

Spričo zahtevnega gospodarskega in predvsem finančnega poslovanja je morala lovska zveza s svojo pisarno ali pomočjo članov upravnega odbora posredovati in pomagati področnim družinam, ki so imele prešibek upravni kader.

Iz te pomoči počasi raste skupen računovodski servis pri lovski zvezi za vse področne družine, ki se otepajo s pomankljivim opravljanjem finančno administrativne službe. Vsa leta je morala pri večini lovskih družin posredovati in pomagati zlasti pri izdelavi letne bilance, zdaj pa še letnih in perspektivnih lovsko gospodarskih načrtov. V prihodnje bo spričo aktivnejšega povezovanja lovstva z občinskimi skupščinami in spričo intenzivnejšega vključevanja te dejavnosti v splošno gospodarstvo občine ta vloga še toliko pomembnejša — posebno še, ker je v eni občini več lovskih družin, ki jih je pač treba obravnavati kot celoto.

Za dobro gospodarjenje in upravljanje lovišč ter gojitev divjadi na Koprskem najbolje govorijo dosežki tega gospodarjenja in gojitve: stalež in odstrel ter finančna realizacija. Skupni dohodek lovskih družin iz leta 1964/65 v znesku 29 881 653 S dinarjev se je v preteklem lovskem letu povzpел nad 50 milijonov S dinarjev, pri čemer so seveda všeti prispevki lovcev za organizacijo in izkupiček za divjad. Če pa bi k tej vsoti prišteli še vrednost vsega dela, kar so ga lovci opravili v loviščih, potem je ta dohodek precej višji in se pne najmanj na kakih 53 milijonov S dinarjev. Za zdaj izdatke sicer preveč bremeni še nabava žive divjadi za razplod, kar pa se bo v prihodnjih letih lahko zmanjšalo in bo moč posvetiti več pozornosti predvsem ureditvi kvalitetne čuvajske službe v vseh lovskih družinah.

Res je sicer, da se morajo lovci na Koprskem za tolikšne uspehe zahvaliti predvsem ugodnemu podnebjju in deloma tudi gospodarsko precej za-

puščenim površinam. Vendar pa uspehi niso zrasli sami od sebe, marveč je bilo za te dosežke treba vložiti ogromno truda in prostovoljnega dela ter pri tem kljubovati časovni stiski, v katero nas vklepa naše intenzivno življenje. Po še nepopolnih podatkih za preteklo lovsko sezono planirani odstrel ni bil dosežen samo pri zajcih in jerebicah, kar je spričo znanega položaja razumljivo; pa še tam je minimalen izpad — se pravi, le nekaj manj kot 3000 je bilo upljenjenih zajcev, jerebic pa okrog 1600. Majhen izpad je opaziti tudi pri skalni jerebici (kotorni), ki je za zdaj na Koprskem še vedno deficitarna divjad, čeprav ima ugodne pogoje za obstanek. Povsod drugod so bile planske številke dosežene: 354 kosov srnjadi in 6000 odstreljenih fazanov prav gotovo jasno govori o stanju v loviščih. Srnjad se celo vse bolj seli prav do morja in morajo že tudi obalna lovišča računati z njo kot stalno in ne več prehodno divjadjo.

Poseben problem so v lovskih družinah zgornjega območja, zlasti v Brkinih in sežanskem Krasu, divji prašiči. Kadar dobro obrodi želod, ni posebne škode in jo namembni sklad pri lovski zvezi zlahka prenese. Če pa hrasti ostanejo prazni, potem lačni rilci prerijejo obdelane njive in sproti žanjejo, kjer niso sejali. V preteklem lovskem letu je Lovska zveza Koper plačala kmetovalcem bizu milijon S dinarjev odškodnine za posevke in pridelke, ki so jih uničili divji prašiči. — Omenjam, da je koprška zveza menda edina v Sloveniji še, ki iz svojega lovskega sklada neposredno izplačuje odškodnine kmetovalcem po opravljenih cenitvah. S tem pomaga šibkejšim lovskim družinam, kjer polja trpe največjo škodo. Trdim, da bi z boljšo organizacijo lovov in prodaje za turizem lahko tudi te navidezno pasivne lovske družine dosegle veliko več dohodka.

Težnja po napredku zahteva tudi v lovstvu sodobnejše prijeme in znanstveno obravnavanje problemov. Zato je Lovska zveza Koper vzpostavila tesne stike z inštitutom za zoohigieno in patologijo divjih živali ljubljanske univerze (proučevanje bolezni divjadi, predvsem zajčje bruceloze in izvajanje akcij proti boleznim), ter z odsekom za lovstvo Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo SRS (proučevanje življenjskih navad in prehrane fazanov in druge perjadi ter izvajanje akcije za zmanjšanje škode, ki jo ta divjad povzroča kmetovalcem). To sodelovanje je že rodilo dobre sadove, še boljše pa si lovci obetajo zlasti od proučevanja nove pernate divjadi, arčanela. Za zdaj je koprška lovska zveza kupila 20 voljer, v katerih biologi v Ljubljani proučujejo to perjad. Letos poleti pa se je del matične jate že preselil v prostost istrske pokrajine.

Ob intenzivnem gospodarskem in splošnem razvoju koprškega območja torej tudi lovstvo ne zaostaja, čeprav je prav zaradi tako intenzivnega

razvoja drugih dejavnosti v vedno večji zadregi zaradi krčenja lovnih površin in drugih negativnih pojavov, kakor je na primer uporaba agrokemičnih sredstev in podobno.

Prav zato je treba lovcem koprške lovske zveze za njihove uspehe dati vse priznanje, kar naj bi jim bila hkrati tudi vzpodbuda za nadaljnje uspešno delo v korist lovstva in splošnega gospodarskega napredka koprškega območja.

»Moj pes«

Jean Benech – Hugo Meier – M. Š.

Konec

Njegovo prekratko življenje

Leto življenja psa ustreza šestim letom našega. V dveh do treh letih se še ne razvije popolnoma. Med petim in devetim letom je na vrhuncu svojih moči. To je čas, ko vam sledi ob vsakem vremenu in na vsakem terenu. Lovski pes, ki je vaje skromnih razmer, prenaša zlahka napore vsakovrstnega lova, vendar pomanjkanje in preveliki štrapanji sčasoma uničijo tudi najodpornjšo naturo. Zato npr. zvečer, če se oba vrneta trudna, ne pošljite psa na mrzlo slamo v temno pasjico, temveč mu dajte lastnoročno okusno juho, ki jo je gotovo zaslužil. Posvečajte psu najmanj toliko skrbi kakor jezdec svojemu konju. Šele potem si razvežite čevlje, se razkomodite in sedite h gorki peči, ob katero je že pred vami legel pes, ki od ugodja narahlo gode. Z roko ga pogladite po dlaki, če je že suha in odstranite mu iz nje morebitne trne, klope s kože in druge zajedavce, ki pijejo kri in jo zastrupljajo. Z desetimi leti vašemu prijatelju še ne uplahnejo sposobnosti, vendar moči popuščajo, njegova hoja postaja počasnejša in okornejša, noge

se debele, šape se ploščijo, čobe ne pokrivajo več povsem rumenečih zob. Tudi njegov veseli izgled se je spremenil, oči so žalostnejše, podobnejše človeškim in obdajajoča jih dlaka je osivela kakor tudi lise na glavi in gobcu. Vaš pes je sedaj kakor krepek, še vedno vzravnani mož 60 let. Vendarle je kakor ta že star in ga lahko ogrožajo že majhne telesne motnje. Ali ste to spremembo dejansko opazili?

Če je ostarel, postal betežen in gluhi ter ve, da vam nič več ne koristi, se žalosten vlači po hiši in nima drugega veselja, kakor da leže zunaj na toplo sonce in čaka na vašo vrnitev, če ste odšli. Dajte mu potem divjad, da jo obvoha, posvetite se mu, pogladite ga po njegovi ščetinasti dlaki in ponudite mu dobre zalogaje jedi. Njegov pogled in migajoči rep se vam bosta zahvalila. Vse, kar do njegove smrti zanj storite, je le pravično plačilo za njegovo skoraj brezmejno vdanost in pozneje, kadar se ga boste spominjali, si ne boste delali očitkov. Prevelikokrat pa motijo bolezni in nesreče normalni potek življenja psov. Koliko psov pokončajo vozila, streli neprevidnih lovcev, strup nastavljen roparicam, pik strupenjač. Naši lovski pomočniki so mnogo bolj podvrženi boleznim kakor mi. Večkrat je temu vzrok preobilna hrana ali premalo gibanja, da se pes preveč odebeli. Boleče mu razpokajo pešči, dobi rakaste smrdeče tvore, naleze garje, dobi rdečico, ali ga napadejo zunanji in notranji zajedavci, klopi, bolhe, črvi, trakulje itd. Toda najhujša bolezen, ki redči vrste psov, je pasja kuga (štavpa), kar pasja bolezen imenovana, ker za njo obole skoraj vsi psi med tremi in petnajstimi meseci starosti. Njen pojav je še vedno zagoneten. Druga, tudi za človeka smrtno nevarna bolezen je pasja steklina, ki z ugrizom preide na človeka in druge živali. Kakor je pasja kuga omejena na rod psov, tako se steklina pojavlja tudi med lisicami in volkovi. (Opise bolezni izpuščam.) Če ste na deželi, je najlepše, da svojega zvestega prijatelja pokopljete v kotičku

Koker španjeli,
leglo psice
in psa:
Karin-Schloss
Schleissheim
JRŠK 502
Colonel von
Jäger-Kurpfalz
SZ 2764/64

Vzreditelj
Milko
Dobravec

»Glas!«

Foto V. Pleničar

vašega vrta. V mestih imajo za pse posebna pokopališča, ki so navadno lepo urejena in oskrbovana. In tako gremo končno tudi mi k zadnjemu počitku.

Imeli smo več psov raznih ras in različnih vrednosti, do njihove smrti. Vse smo negovali s tisto ljubeznivo hvaležnostjo, ki so jo ti zvesti služabniki kot plačilo za njihovo vdanost zaslužili. Slehernemu od njih smo zaupali zavoljo njihovih odličnih lastnosti, njihove napake pa smo pozabljali. Toda eden med njimi, ki je ostal v našem spominu kot pojem popolnosti, je prekašal vse druge mrtve. S takim psom se srečamo v življenju le enkrat — po naključju — in če je to v naših najboljših letih, ko je mladostna vihravost za nami, potem znamo ceniti to srečo in si je ne želimo več. Mnogo pozneje, ko na lovu naši psi naredijo, kar morejo, se s svojim starim prijateljem spominjava: »Ali še pomniš, kako je bilo z Bello in Myrtho? ...«

Hvala psu

Nehote se navdušimo, če pričnemo hvaliti psa. Predvsem povečujemo njegov nezmotljivi instinkt. Zaupajte mu bolj, kakor lastni presoji ljudi, ki naj bodo vaši prijatelji. Enega bo prijazno sprejel, drugega odklonil. Temu ne zaupajte povsem — posvarjeni ste bili. Pes je mnogo tesneje zvezan z naravo. Za sleherno skrivnost in vsak glas ponoči ve, kaj pomeni. Je buden dremač, ki vedno čuje, če sami nemotni, gluhi in brez zlih slutenj spite in sanjate. Že od začetka se vam brezpogojno podvrže. Hranil bi se s kamni, če bi bil njegov gospodar berač.

Ne zapusti nas niti v sreči niti v nesreči. Če umre gospodar, zgubi vse. Nerazumevajoč ga išče povsod, čaka kot straža pred vrati na njegovo vrnitev in le nerad pušča druge ljudi vstopati in izstopati. Zgubi tek, pušča jed v nemar in večkrat po neuspelem čakanju neutolozljivo in zagrenjen pogine.

Trdosrčen človek ga lahko tudi ponižuje in ga trpinči, ne da bi pes do njega zgubil zaupanje. Morebiti bo ob kaki prehudi krivici pokazal zobe, toda hudobno in izdajalsko ne bo ravnal nikoli. Sramotenje je zmožen odpuščati, v jezi ni dolgo in človeka, ki mu je kdaj lizal roke, nikoli ne popade.

Na voljo nam daje svojo moč, svojo nadarjenost in pogum. Ne izpusti nas iz oči, dokler z njim govorimo, in se trudi, da bi nas razumel, vedno nestrpno vesel, da bi nas ubogal zgolj iz edine želje, da bi nam služil in nam naredil veselje. Neomejena je njegova vdanost in skozi nasebična. Celo kakega ljubimkanja, ki bi ga tako veselilo, ne zahteva za pačilo. Marsikateri surovež se brez usmiljenja znebi starega, na pol slepega in onemoglega psa s pripombo, da mu nič več ne koristi. To je pregreha, za katero ni opravičila in ki jo žal nobeno sodišče ne kaznuje, niti vest ne peče takega grobijana. Najzvestejši in najskromnejši prijatelj je in edini spremljevalec osamljenega človeka, četudi se ga ljudje ogibajo ali se jim sam umika. Ali imamo toliko ljubezni do njega, kolikor jo zasluži? Gotovo ne, če mora vse življenje prebiti v pasjici, mačehovsko oskrbovan in tam poginjati.

Na srečo je vedno več prijateljev psov, ki jim zlasti v mestih skušajo tem bolj olajšati njihovo nenaravno, jetniško življenje.

Srečanje

Stanko Lapuh

*Bil trikrat tretji mesec je
in njega dvakrat peti dan,
ko sem v jerebov dom prispel
veselo nasmejan.*

*Koračil v hrib sem ves potan
in vendar nasmejan.*

*Na vrh dospem in obstojim:
bila je ura trikrat šest,
in petindvajset čez,
ko pride čudna družba, glej,
tam blizu skozi les:*

*bilo otrok petero je —
morda dekletce vmes —
se vsak na stezi ustavil je,
oj, prav zares!*

*Za njimi črna mamica!
Pogleda me in zarohlja,
oj, prav zares!*

*Oh, le čemu naj bridki strel
otroka bi požel?*

*In le čemu otrokom jaz
naj mamico bi vzal...?*

Foto P. Adamič

Preznojena pot do gamsove trofeje

Viktor Čeh

Kakor mi beseda najbolj gladko steče, če srečam znanca, ki mu pripisujem kaj lovske prizadevnosti, tako tudi moje oko vzradoščeno zasije, če se ustavi pogled na lepo urejenih lovskih trofejah. Že zdavnaj sem sklenil, da si moram prizadevati za urejeno zbirko trofej, ki me bodo v življenjski jeseni spominjale na mladostne dogodke v naravi. Temu primeren je bil tudi moj odnos do sleherne trofeje. Že po osemindesetih urah uplenitve je njeno mesto na steni. Ob vsakem prihodu v stanovanje leti moj pogled po trofejah. Tudi v trenutkih največjih skrbi najdem drobec časa, ki me popelje v spominu k nosilcem mojih trofej.

Med obhodi lovišča LD Bukovje sem pogosto nalletel tudi na gamse, ki tam niso redkost. Nekoč se mi je primerilo, da sem se med stikanjem za lisicami, ob pogledu čez skalo, srečal s presenečenim gamsovim pogledom na tri metre. Nekaj trenutkov sva si strmela iz oči v oči, nato sem svoj pogled uprl na roglje. Kakor da bi se zbudil iz omame, se je gams zavedel in kot senca lahkoznostno zginil med skalovjem. Tedaj se je njegova otrplost preselila v mene. Še lep čas sem visel čez skalo, ne da bi vedel, zakaj se ne povlečem iz neugodnega, vrto-glavega položaja.

Ob neki drugi priložnosti je v košatem leskovem grmu, ki sem se mu približal že na dva metra, rahlo zašumelo. V hipu sem obstal, le pogled je vrtal v neprodorno gmoto zelenja. Stisnil sem puško in pričakoval, da bo hušknila iz grma silhueta

lisice. Toda nič. Šumi so se ponavljali. Zdelo se mi je, ko da bi nekdo nekaj smukal. In glej! Izza grma se počasi pripase gams. Niti malo se ni menil za prikazen, ki mu je delala družbo. Trenutek pozneje se je prikazal še drugi. Ker sta mi kazala zadnjo plat, sem previdno, počasi spustil puško, ki je med napetim čakanjem postala že precej težka. Gamsa sta se počasi oddaljevala, da sem pošteno napasel oči. Podobnih srečanj na večje razdalje sem imel več. Ti dogodki so mi vzbudili prepričanje, da gamsa ni težko upleniti, če imaš le malo potrpljenja. Ker pa je takratna matična družina imela odobren letni odstrel le po tri kose gamsarije, sem se odzval prijaznemu vabilu dobrega lovskega tovariša izpod Uršlje gore. Tako sem nameraval skrajšati pot do gamsove trofeje, domačim članom pa pokazati trofejo maksimalnega formata. Premalo pa sem še razumel, da je prav v lovstvu napčno delati račune brez krčmarja.

Na proslavi v čast Dneva republike sem kar naprej pozabljal slediti programu, saj sem venomer vlekel na ušesa šume od zunaj, ki so mi potrjevali, da popoldansko deževje še ni prenehalo. Noč je bila neskončno dolga in brez sna. Nekajkrat sem tipal s pogledom po grozečih oblakih in iskal morebitne špranje na težko zastrtem nebu. In glej čudo! Proti jutru so zamigljale zvezde... Prvemu avtobusu v pozdrav sem se prestopal na postajališču, pogled pa mi je venomer uhajal v nebo, ko da nameravam potovati z letalom.

V Žerjavu pri Mežici me je predramil iz premišljevanja neznani glas: »Če je tovariš Čeh v avtobusu, naj takoj izstopi!« Glej ga, šmenta, sem si mislil. Med vrati avtobusa sem srečal nasmejan obraz neznanega mladega lovca. Stisk roke, formalna predstavitev, nekaj besed v pojasnilo nastale spremembe v načrtu in že sva bila zaupna znanca.

Na domu tega mojega novega znanca, tajnika LD Pogorevc, me je čakal moj dobri gostitelj Simon Kompan. Sprejem je bil pristrčen, kakor da bi se vrnil lastni sin.

Po zadnjih pripravah in navodilu tajnikovi ženi, kaj vse naj pripravi za praženje jetrc, smo odrinili v hladno jesensko jutro. Lovska steza, ki se vije v vseh mogočih vijugah v srce Pogorevca, nam je odkrivala vedno nove razglede. Težko je opisati veličastne občutke, ki prevzamejo človeka v tem lovišču. Temnozeleno površine, porasle z mahom, med katerimi se vije lovska steza, delajo vtis, kakor da bi se sprehajal med baržunastimi preprogami. Po dveurni hoji in nenehnem čudenju spremljevalcev nad praznino v revirju, kjer so vajeni srečati na enem obhodu tudi po več tropov, je začel pihati predirni sever, ki je kmalu prinesel prve snežinke. Po izdatnem prigrizku v lovski koči, kjer se je bilo ob zavijanju vetra težko ločiti od toplega zavetja, smo ponovno odrinili v vse bolj naraščajoči snežni metež. Nedaleč od kože smo srečali prve sledove gamsov, ki so prečkali stezo. Zaradi izredno slabe vidljivosti, saj je bilo mogoče le miže skozi snežni metež, smo le nekajkrat opazili gamse, ki pa so nam tik pred nosom odkurili na varno. Kljub izrednemu prizadevanju tovarišev nismo imeli uspeha.

Večer je ob bogato obloženi mizi, med pripovedovanjem lovskega dogodka, vse prehitro potekel. Vendar se tudi mehki postelji po napornem dnevu in po uspalnem delovanju sladkih maliganov ni kazalo odreči.

Tudi naslednji dan je snežilo kot za stavo. Kljub naši izredni vztrajnosti je bil rezultat enak uspehu prvega dne. Vendar to ni kalilo našega razpoloženja. Čeprav nas je tajnikova žena ob prihodu hudomušno povprašala po »prazi« in dodala, da žal ne ve, kaj naj postavi na mizo, ko je vendar računala na jetrca, se nismo počutili kdo ve kako ogrožene. Oče Kompan je predobro poznal svojo »čero«, ki ga ni pustila na cedilu.

Prazniki so bili pri kraju in jaz sem se moral posloviti od prijaznih Korošcev. Gamsovih rogljev res nisem obesil na steno, pač pa sem v moj lovski dnevnik zapisal med drugim tudi te resnične besede: »Nepopisni spomin teh dveh dni je pustil v mojem srcu globoko sled zadovoljstva in sreče ob odkritju iskrenih lovskega tovarišev iz LD Pogorevc!« Te besede še danes niso izgubile svojega pomena, ne na papirju in ne v mojem srcu.

Želja, da bi bili v moji zbirki gamsovi roglji, me ni popustila niti takrat, ko je vse kazalo, da se bom poslovil od lova. V mislih sem se otožno spominjal številnih srečanj z gamsi. Streljaj od balkona, kjer sem koval načrte, se bohotno šopiri Bukovje. Le reka Drava in dogodki prejšnjih dni so bili stroga meja med menoj in njim. Ko sem opazoval skalovje, ki mi je nudilo že nekaj lepih doživetij, med njimi tudi uplenitev mojega prvega osemletnega

srnjaka, je padla odločitev. Prijel sem pero in pisal. Ugoditev moje prošnje sem pričakoval z optimističnimi občutki, saj sem računal na razumevanje večine članov. Nisem se motil. Pismo sporočilo, da lahko odstrelim zaželenega gamsa, je bilo omejeno le toliko, da to lahko storim šele po 20. decembru, če dotlej gamsa ne bo odstrelil neki lovski gost. Vesti med tednom so bile povoljne. Gams ni padel. Stel sem ure, ki so me še ločile od nedelje. Že v soboto popoldne pa je začelo snežiti. Nedeljsko jutro je bilo mirno, le sneg je nezadržno naletaval. V tem vremenu bom z lahkoto zalezel gamse, sem si mislil, in se podal v revir. In res! Po nekaj sto metrih gazi v novem snegu, kjer se je dalo stopati tiho kakor po perju, sem iznenada stal pred lepim samotarjem na slabih trideset metrov. Ker tega srečanja še nisem pričakoval, sem bil docela nepripravljen. Gams je stal kot prikovan in je buljil naravnost vame. Premalo več v razpoznavanju kozla od kože pač nisem mogel takoj ugotoviti, kaj stoji pred menoj. Medtem se me je gams že nagledal in je zbežal. Še dolgo sem slišal njegovo pisanje, a videl ga nisem več. Od tega trenutka sem bil previden do skrajnih meja. Toda sneg je padal vedno izdatneje, da sem videl le nekaj korakov predse. Kazalec na uri se je pomaknil na deseto, enajsto, dvanajsto uro. Pomakal sem in se podal dalje po lovskih stezah, ki so prepredele po Bukovju. Čeprav je bil sneg mehek, je bilo gaženje vedno bolj utrujajoče. Srajca se mi je začela lepiti k životu in vedno bolj sem mislil na vrnitev domov. Okrog štirinajste ure sem se napotil proti domu. Vse mogoče sem si začel očitati. In tako je čas hitreje tekel. Pomikal sem se že med zadnjim skalovjem. Pri Verdnikovih je zalajal Danči. »No, za letos vam bodi mir in od mene za vselej, vi moji gamsi! Še dolgo življenje vam želim!« Brez vsakega upanja, bolj iz navade, sem se ozrl po skalovju. Nisem mogel verjeti, ali je resnica ali privid: med plesočimi snežinkami so se pomikale črne pike. Daljnogled je moje domnevo potrdil. Neznanska mladostna moč je šinila vame. Nič utrujenosti, nič nevolje in naveličanosti! Vse je bilo tako lepo! Snežinke so me blagodejno božale po obrazu. Trop se je pomikal po žlebu, jaz pa sem štel: osem, devet, deset in končal pri štirinajst. Dobro, da jih ni trinajst! Sicer pa, kdo bi mislil na vraževernost! Gamsi so tu!!!

Zaradi obilice snega in strmine sem moral opustiti poskus, da bi trop zalezel od spodaj. Uvidel sem, da bom uspel le, če mu presekam pot. To pa je pomenilo velik napor. Daleč v srcu Bukovja je stezica, ki povezuje spodnjo in zgornjo lovsko stezo. In to bi moral doseči še pred tropom. Podvival sem se na vso moč. Zbral sem vse sile in izkoriščal tudi vsako najmanjšo kritje, tu in tam pa sem se moral celo plaziti. Ni me oviral sneg, ki se je vsipal z mladih smrek za moj ovratnik, ni me motil pot, ki mi je lil v kurkih po obrazu. Iz doline sem zaslišal pisk vlaka. Pogledal sem na uro. Ali je mogoče! Pol štirih — vlak proti Mariboru! Eno uro torej že traja moje kosaenje z naravo! Gamsov nisem več videl, zaostali so! Novo upanje se je budo.

Dosegel sem stezico, ki pelje navkreber. Po nekaj desetih metrih napornega vzpenjanja sem zagledal popolnoma sveže sledove ob stezi, ki so vodili med bližnje skalovje. Zavil sem po sledu in dospel v manjšo kotlinico. In glej!!! Presenečeni gamsi so kar švigali sem in tja. Spustil sem se v sneg, puška je bila v trenutku nared. Toda še preden sem mogel izbrati kaj za odstrel, je bila vsa številna družina že na varnem. Poiskal sem primerno kritje in čakal.

Foto V. Čeh

Čez nekaj minut se je začel umik proti zgornji lovski stezi. Koze, mladiči, vse to se je umikalo le trideset, štirideset korakov nad menoj. Piskalo je levo in desno, od skalovja so se luščile temne sence in se poganjale za vodečimi živalmi. Kratek presledek in pokazali sta se še dve osamljeni postavi. Kozla! Toda daljnogled je že odigral svojo nalogo, zato sem ga odložil in prislonil puško ob smreko. Gamsa sta pogosto postajala in motrila okolico. Srce mi je burno utripalo, vendar sem se premagoval in iskal ugodno priložnost. Zadnji se je zazrl naravnost proti meni in njegov vrstnik je že izginil za varno skalovje. Z neznansko naglico so se mi podile misli. Stoji — toda kako!? Kje je pleče!? Nič se ne da storiti! Pognal se bo na varno! Tedaj se je nekoliko obrnil. Sedaj ali letos nič več! In muha je že polzela po levi nogi navzgor. Prsi — pritisk in — pok! Gams je klenil na kolena, a se naslednji trenutek pobral in izginil v skalovju. Obrisal sem si potno čelo in pogledal na uro. Štiri! Časa za premišljevanje ni! S pripravljeno puško sem se bližal nastrelu. Krvavo je bilo kakor da bi z omočeno krpo oškropil okolico. Sled je peljala med skalovje. V trenutku je zašumelo in štirje gamsi so odskočili ter po nekaj skokih obstali. Skušnjava! Ali me res hočeš zapeljati? Ne! Ti so vsi zdravi! Ne smem izgubiti razsodnosti! Moj gams je že zapečaten s kroglo v telesu. Gamsi so odstopicali, jaz pa sem šel po dobro vidnem sledu. Med smrečicami sem za trenutek sled izgubil. Že sem hotel naprej, ko mi je za hrbtom zašumelo. Gams, ki sem ga skoraj pohodil, je po nekaj skokih obstal in se na mestu močno pozibaval. V trenutku sem ga rešil s strelom v vrat. Zopet sem pogledal na uro. Le pet minut je čutil krivico, ki sem mu jo storil.

Negotovih korakov sem pristopil k svojemu prvemu gamsu. S tresočo roko sem pobožal njegovo drhteče telo in opazoval njegov ugašajoči pogled, ki mi je segel globoko v srce. Moja velika želja je bila izpolnjena.

Sedaj me njegov nemi pogled s stene spominja na trenutke težkih prizadevanj, lovsko srce pa mi narokuje veliko hvaležnost do narave, ki me je obdabila z lepo trofejo.

Po lovskem svetu

Nesreče pri lovu v ZD Amerike

Med lovske nesreče šteje ameriški tisk tudi vse nesreče, ki se zgodijo na poti na lov ali z lova (nesreča z vozilom, kap ipd.). Zato statistika izkazuje tako porazno visoke številke. Sicer pa tudi številke o nesrečah s samim lovskim orožjem niso majhne. Tako je bilo v letu 1964 vseh smrtnih nesreč 105 000, od teh 2400 lovske smrtnih nesreč — za 11 % manj kakor leto prej. Pri prometnih nesrečah je zgubilo življenje 47 700 ljudi (smrtnih padcev je bilo 19 100, 7 700 jih je zgorelo, 6 700 utonilo, 3 600 jih je umrlo zaradi zastrupljenja, 2 600 pri železniških nesrečah). Na 100 000 prebivalcev je umrl eden zaradi lovske nesreče, 24,9 pa pri nesrečah z vozili. Največ smrtnih nesreč s strelnim orožjem se je zgo-

dilo doma in več ko polovica pri igranju otrok s strelnim orožjem. Po ameriški statistiki se na lovu primeri trikrat več smrtnih primerov zaradi srčnih napadov kakor s strelnim orožjem.

W. u H. 12-1966, M. Š.

Vpliv kemičnih sredstev na divjad

V SSSR so preizkušali razne insekticide kakor DDT, DDD, HCH in druge glede vpliva na malo divjad. Posebno občutljivi so zajci. Po zaužitju 1,8 do 2,4 g DDT so tretji dan poginili. V krajih, kjer so polja zaprašili z DDT, je število zajcev in fazanov katastrofalno upadlo. Jerebice, race, divji kuncji so bili pri enakem doziranju nekoliko bolj odporni. Vpliv insekticidov se je splošno pokazal v zmanjšanju teže pri jerebicah, v 11 do 16 dneh za tretjino, torej za 5 do 12 g dnevno. Nadalje se je zmanjšala plodnost in je s tem nastala zguba na prirastku staleža. Pri fazankah, ki so dobile z DDT okuženo hrano v množinah za pokončevanje škodljivcev, se je čas nesenja zakasnil za 10 do 15 dni, pozneje je upadlo število znesenih jajc na šest, v mnogih primerih celo na eno ali dve jajci. Povprečna teža jajc se je zmanjšala za 1,7 g, odstotek izvalitve pa je upadel za 11 do 46 %. Pri petelinah se niso pokazali nobeni negativni pojavi. Pri kuncjih je bil vpliv pri skotih, ki so bili po številu mladih za 50 % manjši. Raztelesenja z DDT zastrupljenih živali so pokazala patološke spremembe v pljučih, ledvicah, jetrih in vranici. Škodljivost herbicidov je bila odvisna od njihovih sestavin. Sredstva za uničevanje plevela (nitratne spojine, triacinske in spojine sečne kisline) so se izkazale kot skrajno nevarne za zajce, jerebice in fazane.

Kot sredstva za kvašenje semenja za setev so živo-srebrne spojine izredno škodljive. S takim zrnjem krmljeni fazani so poginili v 21 do 61 dneh. Pri njih se je nabrala znatna količina živega srebra v jetrih in ledvicah. Za fazane kakor za vse brskajoče ptice je nevarno tudi zastrupljeno zrnje proti glodalcem, če ni položeno zadostno globoko v zemljo.

W. u H. 12-1966, M. Š.

V Angliji se vedno bolj udomačujejo tulci iz plastičnih snovi, ki so domala neuničljivi, kar povzroča skrbi na strani poljedelcev, da bi domača živina ne poginjala, če bi požrla te tulce. Tovarna, ki izdeluje te tulce, je zatrdila, da so povsem nestrupeni, vendar ni zaželeno, da bi ti nemisljivi tulci dolgo ležali vsenaokrog. Bolje bi jih bilo, če so v večjih množinah, pobrati. Tamkajšnji lovski tisk premišljuje, če ne bi puškarska industrija konstruirala enostavno napravo, s katero bi se na željo blokiral izmetač, da bi strelec odvezal iz nabojišča prazne tulce in jih zbiral.

V Angliji se tudi snujejo za večja področja gojitvene združbe, ki jih je že osem oblastno priznanih za zaščito jelenjadi. Za že uvedenim lovopustom za jelenjad je Škotska uvedla lovopust tudi za srnjad, damjke in sika divjad, za oba spola in sicer za samce od 21. oktobra do 30. aprila, za samice od 1. marca do 20. oktobra. Srnjaki v Angliji pa nimajo namreč nobenega lovopusta.

W. u H. 11-1966, M. Š.

Brez cianovodika

Novi zakon o lovstvu je v 19. členu prepovedal uporabo cianovodika. Malomarnost in lahkomišelnost nekaterih lovcev je kriva, da je prišlo do prepovedi že leta 1962 in da je zakon to prepoved potrdil. Zakaj zakonodajalec ni pustil možnosti uporabe cianovodika po posebnih predpisih in dovoljenju sekretariata za gospodarstvo? V odročnih gozdnatih predelih bo puška težko držala na kratko lisice in kune. Neprimerna je bila uporaba cianovodikovih ampul v terensko lahkih loviščih, še bolj neprimerno pa je bilo, da ni bil z ampulami zadolžen le posameznik, ki bi moral biti dobro poučen o uporabi in shranjevanju ampul. Po toči zviniti ne pomaga, mrtvih ne bomo obudili.

Pričela se je uporaba strihnina, kot nadomestilo za ampule. Strihnin ima več slabih lastnosti. Že samo pripravljane vabe je nevarno, še nevarnejše pa je odiranje, kajti po rani na roki lahko pride do močne zastrupitve, tudi do smrtne. Sam uspeh strupitve s strihninom je zelo slab. V več primerih žival vabo izbljuje, ali pa pogine v velikih mukah daleč od tam, kjer je zastrupljeno vabo pobrala. Roparica je sicer uničena, toda uničen je tudi kožuh. Prišli smo do tja, kjer se vprašamo, kaj pa sedaj? Ostanajo le še pasti, ki jih lovci zelo malo uporabljajo. Po mojem mišljenju je lov s pastmi, če jih, po zakonu dopustne, pravilno uporabljamo, lovsko pravičnejši kakor strupitev. Pri nastavljanju pasti je treba poznati navade in stečine roparic in past pravilno nastaviti.

Foto A. Koprivnikar

V starejših letnikih »Lovca« in v knjigi Naš lov II. je opisano, kako nastavljam paste vidram, lisicam in kunam. Ta večšina je danes skoraj pozabljena. Tega so krive cianovodikove ampule in ker ni bilo v prodaji kvalitetnih pasti. Danes se dobe avstrijske pasti raznih velikosti in oblik, tako da lahko lovimo volka, lisico, kuno, pižmovko itd. Za male dlakaste roparice so tudi lesene pasti, za kune pa pahi. Vsega tega se bo moral lovec zopet oprijeti, ne pa tarnati in čakati, da bodo zopet dovoljene cianovodikove ampule.

Res je, da v drugih republikah cianovodikove ampule uporabljajo, toda to naj ne zapelje našega lovca, da bi jih dobil preko znanca ali lovca sosednje republike.

Nastavljanje pasti ima tudi svoj lovski čar, medtem ko raztresanje ampul tega nima. Pravilno nastaviti past ni enostavno, če ne poznaš navad divjadi. Sto pasti lahko nastaviš ob potoku, toda niti ena pižmovka se ne bo ujela; prav tako ne vidra, še manj lisica.

Nastavljene pasti je treba redno in dnevno pregledovati. Zatorej to ni za lovca, ki stanuje daleč od lovišča. Lov s pastmi je najstarejši način lova in zakaj se ne bi malo povrnili k njemu in svoja čutila kosali s čutili divjadi.

Pri nas so še praktiki, ki love s pastmi. Napišejo naj kaj o svojih izkušnjah in posebej o pasteh, ki jih sami naredijo. S tem bodo pomagali lovcem, zlasti mlajšim in hkrati prispevali k zvišanju staleža zaščitene divjadi. Lov z železno pastjo stopalko pa je nazorno opisal Peter Dobrila v članku »Cianovodiki ali past« v Lovcu št. 10/1965.

Ljuban Zadnik

Beseda neveščim jerebarjem*

Jeseni, ko se gozd odeva v mavrične barve, je lov za jerebarja nadvse privlačen. Ob tem času se mi vedno zbuja spomini na nešteta in prijetna doživetja pri lovu na jereba, nepopisno lepega

* Preberite o jerebu še v knjigi »Naš lov« I., 330. stran!

Foto J. Pavlič

petelinčka naših gozdov; kljub visoki moji starosti me pa ta lov še vedno mami. Hkrati pa mislim na mnoge nevešče jerebarje, ki z nespretnim klicanjem in napačnim načinom tega lova nimajo uspeha. Spričo velikega porasta članov zelene bratovščine je naraslo tudi število mlajših lovcev, ki se zanimajo za lov na jereba. Zato nekaj besed o tem.

Znano je, da jereba, ki je bil večkrat na »oklicih« in razočaran po neukih piskačih, ni moč priklicati tudi z najspretnejšim vabljenjem. Takemu jerebu, ki se navadno oglašja, a ne pride, lovci pravimo, da je zapiskan.

Prvi pogoj za uspeh pri tem lovu je dobra piščalka, ki čim bolj posnema srebrni glas jereba. Piščalko si nabavimo v lovski trgovini, še bolje pa pri dobrem jerebarju, ki je večje tudi izdelovalnja piščalk. Za izdelovanje piščalk so najbolj uporabne zgornje kosti iz sprednjih nog manjšega divjega zajca ali srednje velike domače mačke. Dobra je tudi nožna kost velike kune, ker bi bil sicer glas prešibek. Končno je uporabna vsaka kost z ustreznimi votlinami. Zadnje čase se dobe tudi piščalke iz plastične mase, ki so lepe, enotne in ne zaostajajo za koščenimi. Nekaj let jih že tudi sam uporabljam z nič manjšim uspehom. Znano pa je, da jereba večkrat tudi najboljše piščalka izkušenega jerebarja ne privabi. Dobra piščalka je pravemu jerebarju dragocenost, zakaj ni ravno mnogo sicer lepih piščalk, ki bi

imele pravo barvo jerebjega glasu in bi bile vseskozi zanesljive, da pri daljšem zaporednem piskanju ne odpovedo. Piščalka se med piskanjem, zlasti če jo držimo z zobmi, nekoliko zaslini in s tem pride nekatera »ob dober glas«. Tedaj moramo votlino krepko izpihati in s tem delno osušiti, najbolje pa izprati, da odstranimo tudi morebiten prah, ki se nabere, če jo nosimo nezavarovano v žepu. Izguba dobre piščalke jerebarja nemilo prizadene. Tako je tudi mene strtlje piščalke, ki je imela na vesti preko sto jerebov. Takole se mi je zgodilo: S pokojnim L. sva jerebarila v gozdih okoli Tehovca, ko med klicanjem zagledam velikega modrasa, ki z žabo v žrelu leze preko poti. Ko sem po strelu nanj izmenjaval naboj, je med zaklep zabingljala piščalka — kar sem prezrl in jo pri zapiranju puške strl. Ob tej »bridki izgubi« se mi je pa tovariš prav nelovsko smejal, da sem ga v sveti jezi pošteno »lovsko« nahrulil. Čeprav sem imel rezervno piščalko, je bilo ob takem razpoloženju za tisti dan lova konec, pa tudi jezikarjenja. Šele zvečer v lovski koči sva se ob dobri večerji in cvičku zopet otajala in zbogala. To mimogrede.

Drug važen pogoj za uspeh je, da pravilno posnemamo jerebji napjev: ciu-ci, ci, cici, cuj. Tega se lovec ob količkaj posluha in ob pomoči jerebarja kmalu nauči. Dobro je, da gre potem tak novinec s praktičnim jerebarjem na lov, da si pridobi tudi druge potrebne veščine za ta lov. Med drugim je važno, da lovec ve, v kakšnih predelih gozda se jereb najraje zadržuje. To je bolj ali manj odvisno od hrane v sicer ne preveč oddaljenih krajih njegovega stalnega bivališča. Sprva so to predeli z borovnicami, za tem robidnice, potem jerebika, bezeg, proti koncu pa sadno drevje ob robovih gozdov. Nujno je tudi, da lovec loči samca od samice, ki je stalno zaščiten. Samec je nekoliko bolj žive barve, večji in ima »podbradek«, na grlu črno liso. Vedeti pa je treba, da so v avgustu zlasti mladiči še neprebarvani in je črna lisa na grlu le neznatno nakazana. Ker na klic večkrat pride tudi samica, je v takih primerih bolje strel opustiti kakor pa ugonobiti jerebico. Končno sem mnenja, da je strel na jereba lovsko pravičen le, kadar ga privabimo s piščalko in smo gotovi, da je pred nami petelinček. Na jesen, ko si jerebi iščejo svoje družice, je posebno uspešen klic s sušljo, s katero oponašamo samico. Klicanja na

LD Trebelno, po pogonu se prileže ...

Foto L. Pavlin

sušljo se je laže priučiti. Najbolje nas nauči samica-jerebica, če jo nekajkrat slišimo.

Za jereba so najprimernejše šibre št. 10, to je premera 3 mm. Upam, da bodo ta skromna navodila začetnikom za pravičen in pravičen lov na jereba koristila. Pa vsem jerebarjem dober pogled!

Lenart Z.

Tegobe z naboji za šibrenice

Članek Ludvika Mariča pod gornjim naslovom v Lovcu št. 7/65 je zbudil pri meni kakor tudi pri drugih lovcih kar precejšnje zanimanje, zlasti tam, kjer avtor omenja zdrob plastične mase in lesno žagovino, ki naj bi služila kot vredno nadomestilo za slab in nezanesljiv čep, izdelan iz prešane lepenke ali klobučevine. Ker tovariš Marič prosi, da naj bi lovci, ki so sami preizkusili čep iz žagovine ali plastične mase, kaj napisali o uspehu take preizkušnje, naj povem, da sem tak preizkus napravil in da sem bil prijetno presenečen.

Z lovskim orožjem se ukvarjam že nad šestdeset let. V tej dobi sem imel priložnost preizkusiti marsikatero lovsko puško, med katerimi so bile tudi puške prednjače. Če pomislim na naboj v puški prednjači in ga primerjam z nabojem v modernem tulcu za šibrovke, nabitim s čepom iz žagovine, pridem do zaključka, da sta si oba naboja sorodna, le da je čep prednjače sestavljen sproti iz primitivnih snovi, ki tesnijo direktno na steno puškine cevi, naboj s čepom iz žagovine pa odlično tesni na steno vsakega, tudi že rabljenega tulca.

Znano je, da je prav čep v naboju za puško šibrovko tisti ele-

ment, ki odloča o raztrosu šiber kakor tudi o njihovi prebojni moči; zato bom opisal svoj preizkus naboja s čepom iz žagovine: Vzel sem dva originalna naboja domače proizvodnje, polnjena s šibrami št. 6. Enega od teh sem odprl, iz njega potegnili trdi čep iz klobučevine, na njegovo mesto nasul (po navodilih tovariša Mariča) suho in presejano topolovo žagovino, jo zavaroval s pokrovcem, nanj pa nasul prejšnjo količino, okrog 70 svinčenih šiber, jih zavaroval s pokrovcem in naboj zarobil s strojčkom. Da bi pri preizkušnji preprečil morebitno zamenjavo, sem naboj označil s črko Ž (žagovina).

Z Ludvikom, čuvajem naše lovske družine, sva odmerila 35 m in tja postavila zravnano ploščo iz trde pločevine (od soda za prevažanje katranske smole) v premeru 180 × 80 cm. Zaradi stabilnosti sva ploščo naslonila na lesen količek. Pred oddanim strelom sem naprosil Ludvika, naj prisluhne, kako bo odjeknil pok iz originalnega naboja s klobučevinastim čepom in pok iz naboja s čepom iz žagovine. Pri slednjem naj pazi tudi na to, kaj se bo zgodilo z žagovino.

Snop šiber:

a) iz originalnega naboja je udaril po vsej površini plošče — pa tudi mimo nje — tako, da je v sredino priletelo le nekaj svinčenih zrn. Ob udarcu šiber v ploščo se je le ta komaj vidno zamajala, vdolbinice od šiber pa so bile plitve;

b) iz naboja s čepom iz žagovine pa je udaril — seveda na obrnjeno stran plošče — lepo zaokrožen in strnjen strel v sredino, in to s tako silo, da se je težka plošča, na mnogih mestih prevrtna od šiber, prevrnila. Rezek pok, občutnejši odsunek

ter zgoščen udarec šiber v ploščo nedvomno pričajo, da je tesnitev plinov v tulcu, nabitem s čepom iz žagovine, boljša kot s trdo prešano klobučevino in verjetno boljša kot s čepom iz trde lepenke.

Ker bi bil zaključek mojega preizkusa vendarle lahko slučajen, sem po istem postopku pozneje žrtvoval še nekaj parov nabojev in se na ta način dodobra prepričal, da ima čep iz žagovine v naboju za šibrovko odlične lastnosti tako pri tesnitvi plinov kot pri trošenju ter prebojni moči. Presejano in drobno topolovo žagovino sem uporabil zato, ker je izredno lahka, ob streljanju pa se razprši tako, da je ne vidiš in ne čutiš.

Tovariši lovci! Lovna sezona je tu, z njo vred se pojavlja tudi večja potrošnja dragih nabojev, nabitih s trdimi klobučevinastimi ali papirnatimi čepi, ki so vas že večkrat razočarali in vzbujali pomisleke v lastno sposobnost v strelski tehniki ali v hibe puškarskega izdelka. Poizkusite zlasti vi, ki naboje polnite sami, čep iz žagovine in prepričali se boste, da tak čep odlično tesni tudi v že rabljenem tulcu. Pri polnitvi pa ravnajte tako, kakor je zapisal tovariš Ludvik Marič.

Peter Dobrila

Ponesrečeni medved

V noči od 19. na 20. julij letos je na progi Reka—Zagreb proti Ogulinu električni železniški stroj usmrtil 50 kg težko mlado medvedko. Izgleda, da jo je pri prehodu čez železniško progo oslepila luč žarometov in stroj jo je zbil v jarek, kjer so jo našli mrtvo.

Foto ing. Z. Turkalj

Nemški lovci trde, da v rumeno luč avtomobilskih žarometov divjad ne vskoči in obstoji ob strani. Velja preskusiti!

Inž. Zlatko Turkalj

Zakaj ubija medved domačo živino?

Ko pride medved v Veliki Kapeli v začetku marca lačen iz brloga, pojé predvsem vso mrhovino divjadi, ki je poginila pozimi. Poleg tega razkoplje mravljišča in si z mravljinčno kislino dezinficira prebavne organe. Potem šele gre za boljšo hrano. Znano je, da sem in tja od spomladi do jeseni pobije kako domačo rogato žival. Značilno pa je, da medved česče ubije kravo kot vola. Razlaga bi bila ta, da krava napade medveda, a je medved navadno močnejši. Ker pa medved kravi najprej odtrga vime — morebiti zaradi mlečnosti, ker je sladkosnednej — lahko da predvsem zato raje pobija krave. Medved napade najraje tiste krave, ki rade bodejo. V okolici Delnic je nekoč krava pritisnila ob jelovo deblo mladega medveda, kjer so jo zjutraj našli, ko je mrtvega še vedno tiščala z rogovi ob deblo. To store tudi biki. O takih dogodkih naj bi poročali tudi slovenski lovci, da bi se stvar bolj razjasnila.

Inž. Zlatko Turkalj,
Ogulin

Ne tiste, ki vodi!

Julijskega večera sem šel pogledat za srnjakom. Vlak je odso-pihal mimo »vahtence« in nad travniki ob Savi se je razprostrl poletnovečerni mir.

Na robu gozda sem opazil nekaj rdečkastega. Nastavim daljnogled in — glej: lisica doji na hrbet zlekknjenega mladiča.

Dober tek ...!

Ko sem sedel na parobku in čakal »rogatega«, so se spodaj na travniku zvrstile tri lisičke in lo-vile kobilice ...

Stanko Lapuh

Delo volčjakov

Mislim, da so redke lovske družine ali pa jih sploh ni, ki bi se lahko pohvalile, da v svojem lovišču ne poznajo nadležnih volčjakov. Čeprav lovske družine venomer opozarjajo lastnike psov-čuvajev domačij, da naj jih ne spuščajo z verige, to največkrat ne zaleže. Še manj zaležejo lovski nasveti, da naj bi ljubitelji psov ne gojili volčjakov, temveč naj bi si priskrbeli druge vrste

Foto T. Ambrož

pse, ki so manj nevarni za lovišča. Mislim, da bi bilo vsekakor potrebno, da bi bila taksa za volčjake in za cepljenje teh znatno večja od takse za druge pse. Le s tem bi se morebiti število volčjakov zmanjšalo, kar bi se takoj poznalo v marsikaterem lovišču. Za ta skupni interes pa je vsekakor treba, da bi vse lovske družine na svojih področjih odločno vztrajale na ureditvi tega problema preko občinskih skupščin.

Tone Ambrož, LD Remšnik

Previdnost pri krmljenju psov z drobovjem divjadi

Edina tudi človeku nevarna traku-lja je tričlenski ehinokokus. Ta se prenese na psa s krmljenjem okuženega drobovja goveda, koz, ovc in drobovja divjadi. Pri uradnem pregledu mesa zaklane živine odkrijejo ikrine mehurčke, tako da je nevarnost praktično le pri krmljenju surovega drobovja iztrebljene divjadi. Zato naj vsak lovec, ki ima psa, skrbno pregleda jetra in pljuča, če so brezpogojno zdrava, preden in če jih ponudi psu. Omenjena organa, če sta napadena (okužena), kažeta velike bele ikrine mehurje, podobne vodenim mehurjem; v jetrih so včasih tudi beli mehurčki majhne grahove ali lešnikove velikosti. Ehinokokus ima le tri členke, največ pet in je tri do pet milimetrov dolg. Psi z iztrebki, v katerih so jajčeca teh traku-lj, okužijo divje parkljarje, pa tudi domače živali. Razen tega ogrožajo lovca in njegovo družino, ki se pri ljubkovanju s psom (božanje ali da pes liže osebo) okužijo. Zdravil za uspešno zdravljenje človeka po tej tričlenski

trakulji namreč še ni. Zato je priporočljiva skrajna previdnost za zavarovanje pred okužbo.

W. u. H. 12-1966, M. Š.

Občutljivost divjadi za ropot

Gozdarski inženir M. Georgescu iz Romunije je sestavil skalo glede na občutljivost razne divjadi za ropot. Najobčutljivejši naj bi bil ris, za njim volk, potem prašič, medved, divji petelin, gams, jelenjad, srnjad in končno zajec. Gre za ropot po drvarjih, na gozdnih cestah, gozdnih železnicah in po gradbenih kolonah. Te ropote vzdriži ris na razdaljo 2 km, volk na 1 km, medved na 400–500 m, gams na 300 m, jelenjad na kakih 200 m. Le izven teh razdalj se pri omenjeni divjadi razvija življenje relativno normalno. Vendar se pri enakem trajnem ropotu divjad nanj navedi in prilagodi z neko toleranco. Toleranca za ropot in nemir se pa pri večini divjadi za časa parjenja poveča, kar pa ne sme biti vzrok, da bi lovec ne skrbel za čim večji mir v predelih, kjer divjad domuje in počiva.

W. u. H. 11-1966, M. Š.

Popravek

V zgodbici o lovu na gamsa pod naslovom »Pravilo ni vedno pravilo«, v 6. številki na 183. strani, je napačno navedeno, da je streljal vodnik, lovski čuvaj Tinček. V resnici je streljal lovski gost, ki ga pa pisec ne omenja in je prav zaradi tega nastala pomotna zamenjava.

Uredništvo

Mladi pišejo

Zanimiva predstava

V Vrbnjah pri Radovljici, tik za našo hišo, se razprostira gozd Ledevnica. Pozimi dobimo razne obiskovalce kakor srne, zajce, prikrade se pa tudi lisica. Ptice pride mnogo in jih redno krmim. Bil je lep poletni dan in odločili smo se, da bomo kósili zunaj pri kamniti mizi. Ko smo posedli, je mama zopet prinesla zelje in žgance, kajti že prejšnji dan smo jedli isto. Jaz sem se namrdnil in rekel, da ne bom jedel, pa mi je mama kljub temu naložila na krožnik. Počasi sem nosil žlico k ustom in se kislo

držal. Okoli nas so se pasle kure. Pa sem opomnil mamo, da bi lahko spohala petelina in pokazal na mladega, rejenega petelinca. Tisti trenutek pa je z neba padla senca na petelina, na katerega sem ravnokar pokazal, mu zasedla kremplje za vrat, ga s kljunom mahnila po glavi in se dvignila, kakor se je prej spustila. In takrat sem menda prvič nesel zelje za ušesa namesto v usta. »No, sedaj se bo pa on mastil namesto nas,« sem rekel klavrno. Prvič sem to pot doživel, da je kragulj planil na kure kar opoldan. Tu pa tam nam kako kokoš odnese tudi lisica, toda take predstave doslej še nisem videl in to — pri kosilu.

Janez Kocijančič, VII. r.
osemletke v Radovljici

Iz lovske organizacije

Dvajset let zadruga slovenskih lovcev

V soboto, 8. oktobra 1966 je bila v domu sindikatov v Ljubljani proslava 20-letnice obstoja Lovske zadruge za Slovenijo »Lovec«. Pozdravni govor je imel predsednik DS zadruga general Ivan Lovkovšek-Jan, o delovanju zadruge od njenega začetka pa je govoril njen direktor Ljuben Zadnik.

Lovski zadrugi so ob njenem jubileju čestitali v imenu LZS Tine Remškar, v imenu hrvatske zadruge »Lovac« iz Zagreba Levin Kallay, v imenu LZ Ljubljana Ivče Majcen, v imenu LZ Novo mesto Franjo Bulc, v imenu LZ Maribor Janko Klemen, v imenu LZ za Gorenjsko Miloš Kelih. Spregovoril pa je tudi član lovske zadruge od leta 1924, Lenart Zupan.

Slovenski lovci so svojo zadrugo ustanovili pravzaprav že pred 42 leti, ki se je bavila predvsem z odkupom kožuhovalne in dvakrat letno prirejala pod imenom »Divja koža« tudi sejme za kožuhovalno. Pomembna vloga tedanje zadruge je bila predvsem v tem, da je monopol nad trgovanjem s plenom izpulila iz rok tujcev. Ustanovitelj tedanje lovske zadruge sta bila dr. Ivan Lovrenčič in Ivan Zupan, njen prvi predsednik pa ing. Franjo Tavčar. Tedanja lovska zadruga je delovala vse do okupacije leta 1941.

Zadružna ideja slovenskih lovcev je bila ponovno realizirana sredi leta 1946 na ustanovnem občnem zboru lovske zadruge in 5. oktobra istega leta je bila v register zadrug vpisana tudi sedanja lovska zadruga. Leta 1962 so se k lovski zadrugi pripojila tudi podjetja »Jelen« v Ljubljani, »Fazan« v Mariboru in »Jelen« v Celju, ki so danes njene poslovvalnice.

Do leta 1946 je lovsko zadrugo upravljal upravni odbor, potem pa samoupravni organi. Danes lovska zadruga vodi upravni odbor in delavski svet, v katerem je dve tretjini članov delovnega kolektiva in tretjina zastopnikov lovcev-zadružnikov. Lovska zadruga deluje na območju vse Slovenije, odkupuje uplenjeno divjad in preskrbuje z lovskimi potrebščinami slovenske lovce.

O uspešnem razvoju govore tudi številke: celotni dohodek je leta 1960 znašal 137 milijonov S-din, letos pa bo presegel 900 milijonov. Leta 1960 je bilo odkupljene 113 ton uplenjene divjadi, letos jo bo 170 ton. Velike zasluge za uspešen razvoj zunanje trgovine pri zadrugi ima bivši direktor dr. Milan Dular. Lovska zadruga pa še ni samostojen izvoznik-uvoznik in te posle opravlja preko poslovnega združenja »Loris«. Z ozirom na doseženo višino poslovnega sklada pa ima že od lani pogoj, da se registrira kot samostojen uvoznik-izvoznik.

Dvajsetletnica obstoja sedanje lovske zadruge je pravzaprav tudi 20-letnica obstoja slovenskih lovskih družin, ki so lovsko zadrugo ustanovile in v lovstvu na Slovenskem dosegle lepe uspehe.

-elf-

Lovske družine in Gorska straža

Lovska zveza Slovenije je pristopila h Gorski straži in se vključila v njeno delo. Po lovskih družinah se ustanavljajo sekcije Gorske straže.

Do tega je prej ali slej moralo priti, kajti dejavnosti obeh združenj se pravzaprav podpirata in smiselno dopolnjujeta. Eni in drugi, t. j. člani Lovske zveze in Gorske straže ljubijo naravo v njeni prvobitni lepoti in se radi zatekajo v njen mir pred mestnim hrupom in naglico. Vsaj v gozdovih in gorah bi bili radi varni pred tranzistorji, zračnimi puškami, fračami in kupi raznih odpadkov (papirja, konzervnih škafelov), živalim in rastlinam pa bi radi zagotovili varen in miren razvoj. S svojo dejavnostjo posegajo v življenje narave samo

LD Žilce,
na stojišča

Foto A. Koprivnikar

toliko, da pomagajo prebivalcem narave v njihovi borbi za obstanek in s tem ohranjajo skladnost narave. Živali krmijo, kadar so v sili in ščitijo njihov zarod, rastline, predvsem zaščitene, pa branijo pred trganjem in pustošenjem nevzgojenih ljudi.

Tako so tudi lovci pravzaprav že ves čas izpolnjevali vsaj del pro-

grama Gorske straže. Kot pogoj za uspešno gojitev fazanov, je-rebic in zajcev zatirajo njihove škodljivce: jazbece, vrane in sra-ke, ki uničujejo gnezda, nadalje mačke in lisice, potepuške pse, skobce in kragulje. Pozimi skrbe lovske družine, da se v lovišča donša hrana, in sicer kuruza v storžih, pesa ali krompir, razno žito in pleve.

Lovci, ki so že organizirani v Gorski straži, krmijo pozimi raz-en divjadi tudi ptice pevke. Sami so izdelali krmilne hišice, ki niso bile nikoli brez hrane. V gozdu in na poljih pazijo, da roparice in drugi nepridipravi ne pokon-čujejo ptičjih gnezd. V naravi preprečujejo streljanje z zračnimi puškami, ki so zelo nevarne za divjad in ptice, opozarjajo izlet-nike, naj ne trgajo zaščiteneh cvetic in jih prepričujejo, da v gozdu kričanje vznemirja divjad in ptice.

V organizaciji članov Gorske straže v lovskih družinah pri-rejajo predavanja o lepotah narave in njeni zaščiti pred uničenjem. Za zgled dajem lovsko družino Vodice, ki ima od 36 članov v Gorski straži kar 21 članov. Vod-ja skupine poda na občnem zboru poročilo o delu v pretekli sezoni in predlaga načrt za bodoče delo. Člani mu radi pomagajo s pro-stovoljnim delom in nasveti

Lovske družine, sodelujte pri tem plemenitem delu! Navodila in na-sveti so v članku »Kaj pa Gorska straža?« v Lovcu št. 5/1965. V na-vedeni številki »Lovca« je na strani 155 tudi pravilnik GS.

Lovci, pristopajte h Gorski stra-ži! Življenje v vaši lovski družini bo postalo zanimivejše in boga-tejše.

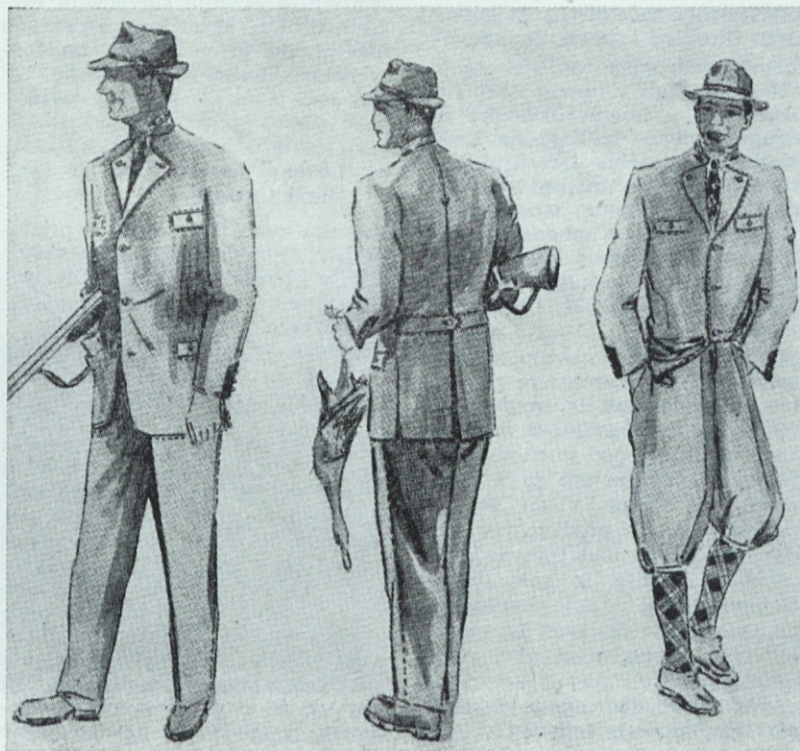
Vladimir Pleničar

Jubilanti

Bronislav Oražem, dolgoletni član upravnega odbora LD Ljubljana-Šentvid, sedaj gospodar te dru-žine, je nedavno praznoval svojo 60-letnico v krogu lovskih tova-rišev v koči na Toškem čelu. Ju-bilant je vseskozi prizadeven in nesebičen funkcionar. Kot usluž-bencu tajništva za notranje za-deve OLO Ljubljana in kasneje občinske skupščine Vič-Rudnik mu je bilo poverjeno izdajanje orožnih listov. Tako je znan tudi širšemu krogu lovcev ljubljanske-ga območja.

Želimo mu še mnogo let dober pogled!

LD Ljubljana Šentvid — A.

Lovski kroj, ki ga je določila Lovska zveza Slovenije l. 1953

Ovratnik je ozek, stoječ, je prešit in se da zapeti. Ovratnik kakor tudi zavijki so iz istega rjavega blaga kakor obleka. Zelena tenka obroba je le obšiv ovratnika, za-vihkov, žepov, suknjiča, pasu in zunanega roba hlače po dolžini. Zelena obroba je na skicah ozna-čena s črtkastimi črtami. Zelen je tudi obšiv na koncu rokavov in trikotnik na hrbtu, kar je na skici črno označeno. Barva obšivov in obroba je temnozelen. Suknjič ima lahko eno vrsto ali dve vrsti gumbov. Za dragonar je treba blago prerezati, da se lahko pretakne na notranjo stran. Klobuk je po možnosti iz velurja in z obšivom podobne zelene barve.

Kratke hlače (na tretji skici) naj ne segajo daleč čez kolena. Noga-vice so poljubne barve in poljub-neega vzorca.

Pred 90 leti, 15. 9., je bil rojen na Vrhniki član LD Vrhnika **Vencelj Malavašič**, sošolec Ivana Cankarja. Skupaj s svojo 90-letnico obhaja letos še 74-letnico članstva v zeleni bratovščini.

Pred vojno je bil član lovskega društva in zakupnik lastnega lovišča St. Jošt, Hotedršica in Rovte. Številna divjad v lovišču je pričala, da je bil njen vzoren gojitelj.

Med vojno so mu Italijani požgali hišo, ga odpeljali v internacijo, oba sinova pa sta odšla v partizane.

Po vojni je bil nekaj let starešina LD Vrhnika, pozneje odbornik. Zbral je čez sto srnjačjih trofej in jih večino podaril za lovsko koč Ulovka.

Še vedno aktivnemu lovskemu tovarišu — v lanski sezoni je uplenil še lisico in zajca — iskreno čestitamo k visokemu jubileju z željo, da bi bil še mnogo časa med nami zdrav in vesel.

Člani LD Vrhnika

Vencelj Malavašič na stojišču

Maksu Bratovžu, soustanovitelju in dolgotrajnemu tajniku LD Vipava, ki praznuje sedemdesetletnico svojega plodnega življenja, želimo še mnogo zdravih let in sreče v naši lovski sredi!

LD Vipava

Člani LD Nova vas

Cirila Vezjaka iz Laškega, komaj 45 let starega, so zgubile naše lovske vrste. Dne 7. sept. 1966 smo se ob grobu poslovili od dragega in zglednega lovskega tovariša. Ciril je bil znan po svoji delavnosti in aktivnosti na vseh družbenih področjih ne le v Laš-

kem, pač pa na vse širšem področju.

V lovski organizaciji je pokojnik deloval od osvoboditve dalje kot funkcionar v LD Rečica pri Laškem, v UO LZ Celje, nazadnje kot njen blagajnik. Več let je bil član UO LZ Slovenije in član DS Lovske zadruge »Lovec« v Ljubljani. Posebno v lovstvu je pomenil mnogo in za njim je ostala velika vrzel v naših vrstah. Sodeloval je v vseh akcijah, ki jih je organizirala LZ Celje in bil dober svetovalec ob vseh problemih. Posebno veselje mu je bilo naseljevanje fazanov ter muflov in je za njihovo kolonijo na Šmohorju skrbel, dokler mu je zdravje dopuščalo. Povsod nam bo Ciril manjkal, zlasti pa kot nenadomestljiv lovski tovariš v loviščih, kjer je bil odličen, strog in dosleden lovovodja. Nam ožjim prijateljem bo manjkalo njegovega vedrega duha, iskrenosti in tovarištva, loviščem in divjadi pa dobrega gojitelja in pravičnega lovca.

Zgubili smo ga v najboljših letih njegove starosti. V naših srcih nam bo Ciril ostal za vedno tisti dobri, stari intimni lovski tovariš in zgled tako pri delu kakor na lovu.

Jože Kuntarič

Umrlí

Tone Pirc, član in tajnik LD Nova vas, je sredi dela zapustil vrste zelene bratovščine. Prišel je k nam iz sosednje Ribniške doline. Težko bomo pogrešali iskrenega tovariša in vzornega tajnika.

Filip Mihelič, član in častni član LD Velka, je v 82. letu starosti zapustil zeleno bratovščino, kateri je bil 54 let zvest sodelavec, vzoren lovec, vodnik mlajšim, ugleden in priljubljen gospodar svoje kmetije, ki je tudi oba sinova vzgojil za dobra lovca. Do zadnjega je skrbel za ljubo mu divjad in ji vsako zimo v nahrbtniku neutrudno nosil hrano. Častitemu tovarišu trajen spomin!

LD Velka — F. F.

Albin Zupančič, dolgoletni član LD Izlake pri Zagorju ob Savi, je v 80. letu starosti umrl. Pokojnik je bil pravičen lovec in gojitelj divjadi, ugleden in požrtvovalen lovski tovariš. Še pred prvo svetovno vojno je bil lovec in med NOB so mnogi borci našli na njegovi domačiji varno zatočišče in pomoč. Kljub napornemu rudarskemu delu v jami je vedno našel čas za lov. Pogrešali ga bomo na brakadah in ob »zadnjem pogonu«, kjer nam bo manjkala njegova prijetna šegavost. Dragi Albin, ostal nam boš v trajnem in častnem spominu!

Lovci LD Izlake
pri Zagorju ob Savi

Janeza Rojca je smrt mnogo prebrano vzela iz naših lovskih vrst LD Cerkno, kjer je bil dolgo let gospodar. Pokojnik je mnogo žrtvoval za zeleno bratovščino in je bil za svoje delo odlikovan z lovskimi odlikovanji. Naj zgledni tovariš spokojno počiva v objemu gozdov Črnega vrha!

Člani LD Cerkno

Janez Martinčič, ustanovni član LD Podkum, je v 80. letu starosti umrl. Izkušenemu lovcu in dobremu tovarišu časten in trajen spomin! Lovci LD Podkum

Franc Tomšič, član LD Dobrepolje in njen odbornik je bil v avgustu 1966 žrtev prometne nesreče. Pokojnik je bil borec od 1941, komandant jurišnega bataljona XIV. divizije na Stajerskem. Kot lovec je bil požrtvovalen in zvest tovariš. LD Dobrepolje

Franc Kastelic, član LD Dobrepolje, zgleden lovec, je v maju 1966 star 60 let preminul zaradi prometne nesreče.

LD Dobrepolje

Lovska kinologija

To in ono o lovski kinologiji

Novi lovski zakon, člen 9. pravi: »Lovi se s pasemskimi psi«. Toliko in nič več. Lovec, ki hoče lovsko pravično loviti, pa mora kaj več vedeti o kinologiji. Beseda kinologija, kinolog, izhaja iz stare grščine in pomeni po naše psoslovje, oziroma človeka, ki se s psoslovjem peča.

Pes je bil divja žival in ga štejemo med prve udomačene živali. Človek ga je uporabljal že v najstarejši dobi kot čuvaja in po-

močnika na lovu. V glavnem imamo lovske in nelovske pse. Lovske pse pa ločimo po njihovi uporabnosti. Uporabnost psov na lovu je različna: gonja, iskanje, grmarjenje, šarjenje, delo pri obstreljeni ter mrtvi divjadi itd. Pri izbiri lovskega psa nam mora biti jasno, za kakšen teren in način lova ga potrebujemo. Ptičar stoji pred divjadjo in je primeren predvsem za poljski lov. Gonič divjad poišče in jo glasno goni do strelca. Jamarji iz jame izženejo lisico ali jazbeca, ali z glasnim lajanjem divjad v jami zadrže, da jo lovec izkoplje. Posebno važno nalogo imajo krvosledci — barvarji. Po strelu ne pade vsaka divjad v ognju. V tem primeru uporabljamo psa krvosledca z izvrstnim nosom, ki delo opravlja na jermenu.

Ni dovolj, da imamo čistopasemskega psa, moramo ga naučiti, da ustreza namenu, za kakršen lov ga uporabljamo.

Važne discipline za uspešen lov so: poslušnost-ubogljivost, hoja ob nogi, odložitve, prinašanje na suhem in iz vode itd.

Psa je treba najprej nekaj naučiti, šele potem od njega lahko nekaj zahtevamo. Za preizkušnjo dela prirejajo področne lovske zveze in lovske skupnosti vsako pomlad spomladanske vzrejne preizkušnje, na katerih pes pokaže zgolj naravno zasnovo, brez posebnega šolanja. Na jesenskih vzrejnih preizkušnjah pa mora pes pokazati poleg naravne zasnove tudi temelje splošne uporabnosti, za kar ga je treba učiti. Poleg takih preizkušenj imamo še vrsto tekem, kjer mora pes pokazati dovršeno delo v vseh predmetih, ki se od določene pasme zahtevajo.

Kinološki sodniki ocenjujejo delo psa na preizkušnjah in tekmah. Ocenjujejo vsako disciplino posebej in sicer to, kar pes pokaže, da zna. Strokovna navodila dajejo pasemske organizacije za vzrejo, vzgojo in šolanje. Prirejajo tudi tečaje, seminarje, skrbe za sodniški in vodniški kader. Pasemske organizacije so tudi članice Kinološke zveze Slovenije, ta pa je članica Kinološkega saveza SFRJ, ki je včlanjen v Mednarodno kinološko zvezo — FCI.

Prirejamo tudi razstave. Psi, ki so na teh razstavah ocenjeni po overovljenem sodniku z odlično in ki so posebno lepi, morejo dobiti naslov prvaka republike ali države, ali pa naslov mednarodnega prvaka. Le-to prvaštvo pa velja le za tisto leto. Dokončno prvaštvo je mogoče priznati le psu, ki je v razdobju po enem letu dosegel trikratno prvaštvo v

dveh različnih republikah oziroma državah pri dveh različnih sodnikih.

Pri nabavi čistopasemskega lovškega psa-mladiča moramo poznati njegove prednike glede na uporabnost in zunanost.

Kako se vodi evidenco o psih? V roku treh mesecev po leglu mora vzreditelj prijaviti leglo KZS od psice, ki je bila oplemenjena po čistokrvnem psu iste pasme. Vodja registra mladih psov vpiše leglo v vzrejni register. Z 18 mesecev pes doraste in postane tudi spolno zrel. Psa je tedaj mogoče vpisati v rodovno knjigo, vendar samo na podlagi pozitivne ocene overovljenega sodnika. Ta oceni psa na podlagi priznanega standarda, ki velja za tisto pasmo in mu more dati red odlično, prav dobro ali dobro. Pes, ki doseže to oceno, je sposoben za vpis v rodovno knjigo. Pes z oceno zadostno in nezadostno ne more biti plemenjak in ima vzrejno prepoved.

Vsaka ocena se vpiše v rodovnik, v katerem so navedeni predniki do tretjega ali četrtega kolena. Kinološko delo vrše tudi kinološki referenti področnih lovskih zvez in kinološki poročevalci lovskih družin. Lovske družine imajo dolžnost, da skrbijo za zadostno število šolanih lovskih psov, ki ustrezajo terenu in lovišču. Prirejati morajo predavanja in tečaje za kinološko izobrazbo lovcev. Šolanega psa je treba tudi znati na lovu voditi. V poslovanju LD naj bo predpisana nabava psov ter kje in koliko psov se bo šolalo v lovišču. Poskrbeti je za strokovno vodstvo itd.

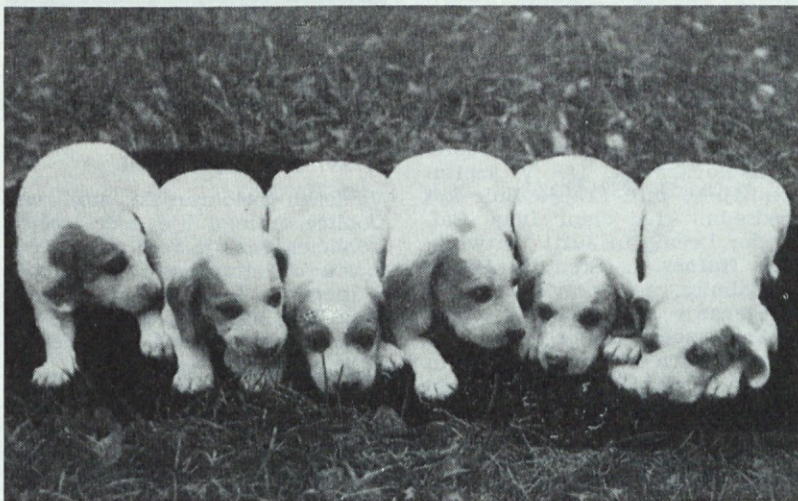
Mnogo govorimo in pišemo o lovu in lovcih, o etiki in disciplini, a premalo se posvečamo kinologiji, šolanju lovškega psa, brez katerega ni pravičnega lova. Lovcu naj bodo te moje skromne besede kot opozorilo: Nikar na lov brez šolanega psa!

Vladimir Pleničar

Posnemanja vredni kinološki prireditvi

Po kinološkem koledarju sta bili na območju Lovske zveze Kočevje za mesec avgust v načrtu dve kinološki prireditvi in to za ocenjevanje zunanosti in naravne zasnove glasno gonečih psov.

Prva prireditev je bila 21. avgusta v gojitvenem lovišču »ROG« v Livoldu pri Kočevju, druga pa v loviščih Ribnica in Velike Lašče dne 28. avgusta. Ker je ocenjeval zunanost sodnik, ki ima tudi pravico ocenjevati jamarje,

Resasti istrijančki, leglo Čene in Atoša

Foto R. Gašperšič

so bili ocenjeni po zunanosti tudi psi te vrste.

Na Kočevskem je bilo ocenjenih po zunanosti 9 psov in to pet kratkodlakih istrijancev, 1 brak jazbečar in trije lovski terierji, od katerih je dobil eden odličen, 4 prav dober, 3 dober in eden zadosten red. V naravni zasnovi pa je bilo ocenjenih 7 goničev, od katerih so 4 izpolnili pogoje za vpis v knjigo priporočenih plemenjakov.

Na prireditvi 28. avgusta pa je bilo ocenjenih po zunanosti 24 psov, od tega 2 odlično, 16 prav dobro, 4 dobro in 2 zadostno; od teh je bilo 16 kratkodlakih istrijancev, 4 braki jazbečarji, trije lovski terierji in en resasti jazbečar. Na preizkušnji naravne zasnove je bilo 16 goničev in so bili razen enega vsi pozitivno ocenjeni. Posebej je treba omeniti med kratkodlakimi istrijanci Ivorja Travnogorskega, ki ga je vodil Srečko Štupica iz Sodražice, Ika Travnogorskega, ki ga je vodil Jože Puželj iz Ribnice in Blanko, ki jo je vodil Franc Kaplan iz Strug. Psički nimajo še leta, a so držali zajca preko 20 minut.

Vsi psi so prišli na zajca, razen neocenjenih; čestitamo upraviteljem lovišč, ki imajo v svojih loviščih dober stalež zajcev.

Na ta način je bilo na dveh prireditvah ene same lovске zveze nasproti lanskemu letu preseženo število preizkušenih in za vpis v seznam plemenjakov priporočenih goničev. Seveda je to zasluga kinološkega poročevalca lovске zveze, ki ga stavljamo za zgled drugim.

J. L.

PRIJAVLJENE PARITVE

Koker španjeli:

Drina Vojniška JRSK 606 — Sun-tan of Hilltop, leglo je bilo 27. 4. 1964, vzreditelj Anton Špeglič, Hrastnik, Za Savo 16.

Kdl. nemški ptičarji:

Bina JRPki 3811, bila na tekmi — Cedo Betnavski JRPki 2834, leglo je bilo 24. 9. 1966, vzreditelj Aleksander Nemec, Bige 94, p. Renče.

Bistra JRPki 3813 — Cedo Betnavski JRPki 2834, leglo je bilo 20. 8. 1966, vzreditelj Benedikt Vodopivec, Brdo 15, Dornberk.

Braki jazbečarji:

Djena JRBj 1138 — Ego JRBj 965, leglo je bilo 23. 9. 1966, vzreditelj Gabrijel Žagar, Žaga 149, p. Srpénica.

Diva JRBj 1653 — Bister JRBj 1621, leglo je bilo 30. 8. 1966, vzreditelj Jože Dekleva, Petelinje 44, p. Pivka.

Aka JRBj 1452 — Brik JRBj 903, leglo je bilo 16. 7. 1966, vzreditelj Anton Štajer, Vaše 2, Medvode.

Kdl. istrski goniči:

Bibika JRGki 4396 — Goran JRGki 3415, leglo bo 22. 11. 1966, vzreditelj Jože Koren, Topolščica 10.

Ciba Roška JRGki 4078, je bila na tekmi — Alkar JRGki 3261, leglo bo 12. 11. 1966, vzreditelj Psarna Kočevska — Lovska družina Kočevje.

Moja Travnogorska JRGki 3569, bila na tekmi, leglo je bilo 26. 10. 1966, vzreditelj Psarna Travnogorska, Sodražica.

Hitra Kočevska JRGki 4383 — Ero Roški RMGki 2497, leglo je

bilo 25. 9. 1966, vzreditelj Ciril Jasenc, Gorenje, p. Stara cerkev.

Novi kinološki sodniki

Dne 21. sept. 1966 je opravil izpit za ocenjevanje zunanosti jamarjev **Franc Friškovec** iz Maribora, Frankolovska št. 11. V izpitni komisiji so bili: Franjo Bulc kot predsednik ter člani Ivan Caf, Teodor Drenig in Jurij Verovšek. **Tine Hafner**, iz Srednjih Bitenj p. Zabnica, je opravil izpit za ocenjevanje zunanosti in dela brakov jazbečarjev pred komisijo Franja Bulca kot predsednika in članov Teodorja Dreniga, Miloša Keliha in Jožeta Kristena.

Albin Korošec iz Kozine 2/b je opravil izpit za ocenjevanje zunanosti in dela vseh vrst goničev pred komisijo Franja Bulca kot predsednika in članov Teodorja Dreniga, Adolfa Ivanca in Jožeta Kristena.

Dne 27. sept. 1966 je opravil izpit za ocenjevanje zunanosti službenih psov **Valter Šehel** iz Maribora, Prešernova 26/a. V izpitni komisiji so bili: Franjo Bulc kot predsednik ter člana Stanko Arko in Teodor Drenig.

Janez Hojan iz Ljubljane, Šmartinska cesta 125 b, je opravil izpit za ocenjevanje zunanosti ovčarskih in pastirskih psov ter za delo službenih psov.

Pred isto komisijo sta opravila izpit: **Janez Plestenjak** iz Škofje Loke, Koširjeva 1 in **Miroslav Zidar** iz Ljubljane, Gosposvetska 10, za ocenjevanje zunanosti ovčarskih in pastirskih psov.

Kinološka zveza Slovenije

Prijavljena in zaščitena psarna

»**Bogenšperska**« za škotske ovčarje, lastnik Ivan Boh, Litija, Rozmanov trg 5.

Kinološka zveza Slovenije

Lovsko-kinološki koledar za leto 1967

Društvo ljubiteljev ptičarjev je izdalo Lovsko-kinološki koledar za leto 1967. Koledar je tiskan na umetniškem papirju s sedmimi fotografijami priznanih fotomaterjev - lovcev iz življenja lovca, divjadi in lovskega psa. Naslovna fotografija je v naravnih barvah. V koledarju so označene lune mene in gibanje sonca. Na zadnji strani je vremenska napoved po Herschlovem ključu. Pestrost koledarja poživljajo kinološki nasveti.

Cena koledarja je 6 N-din. Koledar bi bil okras vsaki lovski sobi, koči in domu.

Naročila sprejema Društvo ljubiteljev ptičarjev, Ljubljana, Zupančičeva 9/II, poštni predal 349.

Šaljive

Sv. Janez je kihnil

V deželi belokranjski stoji vas Dobliče, mimo nje teče rečica Dobličica, čez njo vodi most, sredi mostu ob strani stoji znamenje, v njem pa kraljuje kip sv. Janeza. V zimskih večerih so v vodo pod mostom rade sedale divje race in včasih tudi gosi.

Že davno, morda pred kakimi osemdesetimi leti — tako pravi ustno izročilo — je vaški učitelj, ki je bil tudi lovec, nekega večera čakal na mostu na prelet divjih rac. Čez most je vlekla mrzla sapa in učitelja je pričelo zebsti. Tedaj se je spomnil na sv. Janeza v znamenju, stopil je k njemu in ga nagovoril: »Janez, tebi je vseeno ali sediš v znamenju ali poleg njega, mene pa zebe in zameril mi tudi ne boš, če za

kratek čas zamenjava vlogi.« Sv. Janez je molčal, kar je najbrž pomenilo, da s predlogom soglašala. Trenutek na to je kip že sedel na mostu ob znamenju, na njegovo mesto v znamenju pa je sedel učitelj.

Nekaj minut zatem je prisopihala čez most stara ženica in prav tedaj, ko je hitela mimo znamenja, in se pred njim, kakor se je spodobilo, pokrižala, je začasni namestnik sv. Janeza — proti svoji volji — glasno kihnil. To pa je ženico tako prevzelo, da se je v božjem strahu hitro še enkrat pokrižala in stekla, kolikor so ji dopuščale noge, čez most do prve hiše, kjer je vsa zbegana in v eni sapi povedala, kakšen čudež se je zgodil na mostu. »Sv. Janez je kihnil!« Ta novica se je v hipu raznesla po vsej vasi.

Namestnik sv. Janeza v znamenju je dobro vedel, da bo »čudež« pritegnil na most vso vas. V hipu je pozabil na prelet rac, posadil sv. Janeza nazaj v znamenje in jo po bližnjici ucvrl domov.

Peter Dobrila

